

RAPPORT

Financiële bestaanszekerheid en optimale taakverdeling

Onderzoek in opdracht van Bergeijk,
Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De
Mierden

73393 - Intern vertrouwelijk – 21 maart 2025

Irene van Eldik, Anne van Schothorst, Jurian van der Ree, Martin
Heekelaar

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	4
Bestuurssamenvatting	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Opdracht aan Berenschot	4
1.3 Conclusies van het onderzoek	4
1.4 Aanbevelingen	6
Hoofdstuk 2	8
Inleiding	8
2.1 Aanleiding	8
2.2 Onderzoeksvragen	8
2.3 Wat is financiële bestaanszekerheid?	9
2.4 Onderzoeksaanpak	10
2.5 Leeswijzer	11
Hoofdstuk 3	12
Huidige situatie	12
3.1 Achtergrond en vraagstuk	12
3.2 Beleid van de Kempengemeenten	13
3.3 Uitvoering (wie doet wat?)	16
3.4 Organisatievorm GRSK en KempenPlus	17
Hoofdstuk 4	20
Positionering van taken	20
4.1 Positionering van taken	20
4.2 Schuldhelpverlening	22
4.3 Sociaal raadslieden	24
4.4 Algemene uitkeringsverstrekking	25
4.5 Conclusies	29
Hoofdstuk 5	30
De toegang	30
5.1 Inwoners	30
5.2 Doelen en functies	30
5.3 Gemeentelijke invulling	31
5.4 Gedeelde uitdagingen	32
5.5 Aanbevelingen	33
Hoofdstuk 6	35
Conclusies en advies	35
6.1 Conclusies	35
6.2 Aanbevelingen	37
Bijlage 1. Verdeling van taken	38
Bijlage 2. Lijst met gesproken personen	39

Bijlage 3. Literatuurlijst.....	42
--	-----------

HOOFDSTUK 1

Bestuurssamenvatting

Berenschot deed onderzoek naar de verdeling van taken op het terrein van de financiële bestaanszekerheid bij de Kempengemeenten. We hebben de uitkomsten samengevat in een bestuurssamenvatting. We gaan eerst in op de aanleiding van het onderzoek. Daarna noemen we de opdracht die door de Kempengemeenten aan Berenschot is verleend. Vervolgens presenteren wij onze conclusies en aanbevelingen.

1.1 Aanleiding

In 2023 lieten de vijf Kempen-gemeenten een verkenning uitvoeren naar toekomstbestendige uitvoering van inkomensondersteuning, (arbeids)participatie en inburgering. Het onderzoek gaf geen antwoord op de doelmatigheid van de bestaande inrichting van de financiële bestaanszekerheidstaken binnen de Kempengemeenten. Naar aanleiding daarvan hebben de gemeenten besloten een vervolgonderzoek uit te voeren. Het onderzoek richt zich op een effectieve organisatie van inkomensondersteuning, schuldhulpverlening, begeleid en beschut werk, (arbeids)participatie en inburgering.

1.2 Opdracht aan Berenschot

Berenschot is gevraagd om de huidige verdeling en wijze van uitvoering van taken voor de vijf Kempengemeenten bij de uitvoeringsorganisaties KempenPlus en GRSK te onderzoeken, en dit specifiek te richten op financiële bestaanszekerheid van de inwoners van de Kempengemeenten. Centraal staat of een andere verdeling van taken en wijze van uitvoering van taken leidt tot hogere maatschappelijke waarde met het oog op financiële bestaanszekerheid. In het onderzoek gingen wij na of het elders beleggen van de taken op het terrein van de financiële bestaanszekerheid leidt tot doelmatigheidswinst. We onderzochten de verschillende relevante taken. Daarnaast onderzochten wij specifiek de toegang tot ondersteuning met het oog op financiële bestaanszekerheid. De taken WMO en Jeugdzorg maken geen onderdeel uit van het onderzoek.

1.3 Conclusies van het onderzoek

1.3.1 Positionering schuldhulpverlening

Het elders positioneren van schuldhulpverlening dan thans bij GRSK leidt niet noodzakelijk tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Het verbinden met W&I heeft voordelen voor wat betreft de klanten van KempenPlus met schuldenproblematiek, maar aan de andere kant bedient de schuldhulpverlening ook veel klanten buiten KempenPlus. In de uitvoering is de synergie met de taken van KempenPlus beperkt, omdat schuldhulpverlening een vak apart is. Uitvoering van schuldhulpverlening door de gemeenten zelf leidt aan verlies van schaalvoordeel. Kortom

herpositionering van schuldhulpverlening leidt niet noodzakelijk tot voordelen en voor zover sprake is van een voordeel wegen de nadelen van het verplaatsen van de taken niet op tegen de voordelen die dat potentieel oplevert (schuldhulpverlening dichtbij de uitvoering van W&I brengen). Bovendien kan dit voordeel ook gerealiseerd worden door de schuldhulpverlening fysiek op de locatie van KempenPlus uit te voeren. Daarvoor hoeft de uitvoeringsverantwoordelijkheid niet verplaatst te worden. Een en ander laat onverlet dat de onderdelen schuldhulpverlening en de uitvoering van KempenPlus goed met elkaar de verbinding moeten zoeken, met name voor zover het gezamenlijke klanten betreft.

1.3.2 Positionering sociaal raadslieden

Het herpositioneren van de sociaal raadslieden leidt niet noodzakelijk tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Sociaal raadslieden ondersteunen een bredere doelgroep dan alleen de doelgroep van KempenPlus. Het overbrengen van de sociaal raadslieden naar de individuele gemeenten leidt tot schaalnadeel. Een voordeel zou kunnen zijn dat de sociaal raadslieden in dat geval meer vanuit het perspectief van de betreffende gemeente kunnen opereren. Dat (potentiële) probleem is oplosbaar door sociaal raadslieden te koppelen aan een bepaalde gemeente (dat gebeurt nu al). Kortom, het verplaatsen van de verantwoordelijkheid voor de sociaal raadslieden leidt niet noodzakelijk tot een doelmatigheids- en effectiviteitsvoordeel. Mogelijk kunnen de sociaal raadslieden wel een extra rol vervullen bij de toegang. Zie hierna.

1.3.3 Positionering inkomenstaken

Het herpositioneren van de inkomenstaken (uitkeringsverstrekking) leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Overwogen zou kunnen worden om de inkomenstaken over te hevelen naar GRSK. In dat geval zouden de inkomenstaken en bijzondere bijstand weer van elkaar losgeknipt worden. Dat is niet wenselijk (zie hierna). Het splitsen van inkomen en werk is echter ongewenst, vanwege de tegenprestatie die geldt voor de uitkering en de eigen verantwoordelijkheid van de mensen met een uitkering. Het overhevelen van de inkomenstaken naar de individuele gemeenten is ongewenst vanwege het schaalnadeel. Kortom, het overhevelen leidt niet tot doelmatigheids- en effectiviteitswinst. Bovendien zou het overhevelen van deze taken naar GRSK dan wel de gemeenten een forse operatie betekenen.

1.3.4 Positionering re-integratie- en werktaken

Het herpositioneren van de re-integratie- en werktaken betekent dat de re-integratie- en werktaken zouden worden ondergebracht bij de individuele gemeenten. Het onderbrengen van deze taken bij GRSK ligt gezien de huidige taken van GRSK niet voor de hand.

Het onderbrengen van deze taken bij de individuele gemeenten leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Re-integratie en werk is specialistisch werk dat een zeker schaalniveau nodig heeft. De Kempengemeenten hebben geen van alle dat schaalniveau. Het vaststellen wat de problematiek is van kandidaten, hen adequaat ondersteunen bij de re-integratie en de matching op de baan en vervolgens de begeleiding is specialistisch werk. Daarnaast is een belangrijk voordeel dat KempenPlus een groter (dan individuele gemeenten) werkgebied heeft waarnaar gezocht kan worden naar werk en waarin werkgevers (die zich ook niet aan de gemeentegrenzen houden) opereren. Bovendien heeft een organisatie als KempenPlus meer gezag en slagkracht richting werkgevers dan individuele gemeenten.

1.3.5 Positionering bijzondere bijstand

Het herpositioneren van de bijzondere bijstand leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Er kan doelmatigheidswinst worden gerealiseerd door de huidige constructie los te laten waarbij de medewerkers worden gedetacheerd vanuit GRSK bij KempenPlus. Eerder hebben de KempenPlus-

gemeenten er – op basis van het standpunt van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) – voor gekozen om de verantwoordelijkheid voor de uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand onder te brengen bij één uitvoeringsorganisatie, in dit geval KempenPlus. Dit vond plaats onder tijdsdruk en vanuit het idee dat dit niet anders zou kunnen dan bij KempenPlus. Het onderbrengen van bijzondere bijstand bij de individuele gemeenten is een optie. Maar, dat leidt tot verlies aan doelmatigheid (synergie van gezamenlijke uitvoering inkomen en bijzondere bijstand) en verlies aan effectiviteit (bijzondere bijstand en inkomen worden voor een belangrijk deel van de inwoners niet meer vanuit één loket georganiseerd).

1.3.6 Toegang

De Kempengemeenten richten hun toegang tot financiële bestaanszekerheid, bestaand uit de toeleiding en de eigenlijke toegang, verschillend in. Daarbij hebben ze te maken met een aantal gedeelde uitdagingen ten aanzien van vindbaarheid, de juiste doorverwijzing en de integraliteit. Gemeenten hechten aan hun lokale autonomie en de keuzen die in het verleden zijn gemaakt. Dat laat onverlet dat er verbeteringen mogelijk zijn in de toegang, door meer onderlinge afstemming te zoeken. Deze afstemming is onvoldoende georganiseerd. Er ontbreekt een gemeenschappelijke visie op de toegang, waarin een duidelijk aantal ontwerpcriteria is opgenomen, zoals:

- Zorg voor een duidelijk herkenbare voordeur.
- Systeemwereld volgt leefwereld en 'no wrong door'.
- Verbinding verschillende uitvoeringsteams.
- Efficiënt ingerichte en geëxpliciteerde processen.

1.4 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de uitkomsten van ons onderzoek en onze conclusies doen wij de volgende aanbevelingen:

1.4.1 Positionering van taken

Verander niets aan inrichting ten aanzien van de volgende taken:

- Houd de schuldhulpverlening bij GRSK gepositioneerd
- Houd de sociaal raadslieden bij GRSK gepositioneerd. Zie ook het advies bij de Toegang.
- Houd de inkomenstaken bij KempenPlus gepositioneerd

Voer de volgende wijziging door ten aanzien van bijzondere bijstand:

- Stop met de detachingsconstructie van de medewerkers bijzondere bijstand. Maak KempenPlus verantwoordelijk voor het werkgeverschap.

1.4.2 Toegang

Stel een gezamenlijke visie op op de toegang tot het sociaal domein, gegeven de bestaande inrichting:

- Stel een gezamenlijke visie op op de toegang tot het sociaal domein, uitgaand van de verschillende gemeentelijke keuzes die worden gemaakt. Deze visie zou een aantal ontwerpprincipes moeten bevatten. Beleg het opstellen van deze visie bij het betreffende portefeuillehoudersoverleg, en betrek daar de uitvoering bij KempenPlus en GRSK.
- De wethouders sociaal domein krijgen vanuit het portefeuillehoudersoverleg een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de toegang tot het sociaal domein in de regio te bewaken. Werk hun rol en verantwoordelijkheid uit in de op te stellen visie op de toegang.
- Voor het uitvoeren van deze verantwoordelijkheid wordt een signaleringsfunctie en aanjaagrol ingericht (bewaking van de keten). Stel hier functionarissen voor aan (de betreffende taken

kunnen ook bij reeds bestaande functionarissen worden belegd). Overweeg om deze signaleringsfunctie en aanjaagrol te beleggen bij de sociaal raadslieden. Werk deze functie verder uit in de op te stellen visie op de toegang.

HOOFDSTUK 2

Inleiding

In dit hoofdstuk lichten we de aanleiding en onderzoeksvragen toe, geven we een toelichting op de aanpak, en geven we betekenis aan de term financiële bestaanszekerheid.

2.1 Aanleiding

In 2023 lieten de vijf Kempen-gemeenten een verkenning uitvoeren naar de keuzes die nodig zijn voor een toekomstbestendige uitvoering van inkomensondersteuning, begeleid en beschut werk, (arbeids)participatie en inburgering. Op basis van deze verkenning hebben de gemeenten besloten een vervolgonderzoek naar KempenPlus en de verdeling van financiële bestaanszekerheidstaken te laten uitvoeren.

Dit onderzoek heeft twee hoofdlijnen. De scope van dit onderzoek gaat over de financiële bestaanszekerheid van inwoners en onderzoekt hoe de uitvoering van inkomensondersteuning, schuldhulpverlening, begeleid en beschut werk, (arbeids)participatie en inburgering zo integraal en effectief mogelijk kan worden georganiseerd.

De uitvoeringsorganisatie GRSK heeft eind 2023 een intensief en meerjarig reorganisatietraject "Opnieuw Verbinden" afgerond, waarbij de wijzigingen zijn vastgelegd in een nieuwe gemeenschappelijke regeling. Om de recent vastgestelde taakverdeling niet opnieuw ter discussie te stellen, is ervoor gekozen om de (herverdeling van) taken op het gebied van Wmo en Jeugd buiten dit onderzoek te laten.

Tegelijkertijd is er een duidelijke samenhang tussen financiële bestaanszekerheid en bredere (jeugd)zorgthema's, zoals schuldenproblematiek, vechtscheidingen, gezondheidszorg en onderwijs. Deze thema's worden binnen het onderzoek als context meegenomen bij de uitwerking van dit onderzoek.

2.2 Onderzoeksvragen

Berenschot is gevraagd om de huidige verdeling en wijze van uitvoering van taken voor de vijf Kempengemeenten bij de uitvoeringsorganisaties Kempenplus en GRSK te onderzoeken, en dit specifiek te richten op financiële bestaanszekerheid (o.a. bijstand en schuldhulpverlening) van de inwoners van de Kempengemeenten. Centraal staat of een andere verdeling van taken en wijze van uitvoering van taken leidt tot hogere maatschappelijke waarde met het oog op financiële bestaanszekerheid. De taken WMO en Jeugdzorg maken geen onderdeel uit van het onderzoek. De volgende onderzoeksvragen dienen beantwoord te worden middels dit onderzoek:

1. Wat is het beleid van de Kempengemeenten gericht op de financiële bestaanszekerheid van de inwoners? Wat zijn de overeenkomsten en verschillen in het beleid, tussen de verschillende gemeenten? En hoe verhouden deze zich tot landelijke ontwikkelingen?

2. Hoe ziet de doelgroep eruit die moet worden ondersteund in de financiële bestaanszekerheid? Van welke dienstverlening (andere taakvelden binnen het sociale domein) maakt deze groep gebruik, welke klantreis leggen zij af en wat is de frequentie van het gebruik van deze dienstverlening?
3. Welke taken zijn gericht op het bevorderen van de financiële bestaanszekerheid van de inwoners van de Kempengemeenten? Welke organisaties voeren deze taken uit?
4. Hoe kan de indeling van taken worden beoordeeld met het oog op doelmatigheid en effectiviteit? Kijk daarbij met name naar het aspect van de financiële bestaanszekerheid van de inwoners en maatschappelijke waarde en hoe deze zich verhoudt tot de bredere context.
5. Leidt herverdeling van taken tot een hogere maatschappelijke waarde en draagt dat bij aan meer financiële bestaanszekerheid? Zo ja, welke taken zouden heringedeeld moeten worden? Wmo en Jeugd worden niet in de scope van het onderzoek betrokken.

Hoewel dit onderzoek vijf onderzoeksvragen behelst zijn deze ingericht als trechter, om uiteindelijk een goed antwoord te kunnen geven op de vijfde onderzoeksvraag. We richten ons in deze rapportage dan ook grotendeels op het beantwoorden van deze laatste vraag, namelijk het herverdelen van taken ter bevordering van de maatschappelijke waarde en financiële bestaanszekerheid van inwoners van de Kempengemeenten.

2.3 Wat is financiële bestaanszekerheid?

Financiële bestaanszekerheid is een brede term in het sociaal domein. Er zijn verschillende opvattingen en interpretaties mogelijk, op basis van de literatuur. Zo definieert de Commissie Sociaal Minimum financiële bestaanszekerheid als:

Financiële bestaanszekerheid betekent dat burgers over voldoende financiële middelen beschikken om te voorzien in elementaire levensbehoeften (zoals voeding, water en energie), maar ook in basale maatschappelijke participatie (sociale en culturele activiteiten en sport) en met voldoende financiële buffers om tegenvallers op te vangen. Hier valt de omgang met schulden onder.

De commissie maakt daarbij ook een duidelijk onderscheid met het begrip bestaanszekerheid in brede zin, wat een meer overkoepelende term is. Financiële bestaanszekerheid is onderdeel van brede bestaanszekerheid, wat volgens de Commissie Sociaal Minimum *niet alleen gaat over voldoende inkomen, maar ook over een goede gezondheid, betaalbare en duurzame huisvesting, werk dat loont, een adequate opleiding, gezonde sociale relaties en een zinvol leven.*

Bestaanszekerheid draagt daarmee bij aan de brede welvaart van burgers.

In dit onderzoek richten we ons op de eerste definitie, namelijk financiële bestaanszekerheid, en het bevorderen van deze financiële bestaanszekerheid voor inwoners van de Kempengemeenten. We nemen de bredere context van bestaanszekerheid, wat binnen de gemeenten bestaat uit onder andere de Jeugdwet en Wmo mee, maar doen hier geen specifiek onderzoek naar of aanbevelingen over. De Wmo en de Jeugdwet worden niet in de scope van het onderzoek betrokken, maar worden als context beschouwd.

De uitvraag van dit onderzoek bevatte een duidelijke afkadering van de verschillende taken die de gemeenten, GRSK en KempenPlus uitvoeren en in hoeverre deze financiële bestaanszekerheid raken. Een uitgebreide uitwerking hiervan is te vinden in Bijlage 1. Deze lijst van taken is veelomvattend, en niet voor elke wet of taak geldt dat er twijfel bestaat over de huidige inrichting/toedeling. Op basis van de gesprekken en het documentenonderzoek zoals genoemd in fase 1 van de onderzoeksaanpak, kijken we specifiek naar de taken van de Participatiewet (waaronder bijzondere bijstand), de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. In aanvulling daarop nemen we, naar aanleiding van de gevoerde gesprekken, ook de Sociaal Raadslieden mee in onze analyse.

Tijdens onze gesprekken met de Kempengemeenten hebben we uitgevraagd wat voor de verschillende gemeenten de definitie van financiële bestaanszekerheid is. Over het algemeen wordt financiële bestaanszekerheid gezien als “De zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, de zekerheid van werk en van mee kunnen doen in de samenleving”, zoals beschreven staat in de Kadernota Geldzorgen. Dit omvat enerzijds de ondersteuning wat betreft inkomen en werk, de meer financiële kant, en anderzijds het bredere perspectief op participatie in de samenleving.

2.4 Onderzoeksaanpak

Voor dit onderzoek hebben we de volgende aanpak gehanteerd:

We hebben deze vooraf opgestelde aanpak gevolgd, maar ook aangepast wanneer dat nodig was. Niet ieder onderdeel van de taken ter bevordering van financiële bestaanszekerheid waren even relevant om te komen tot een gedegen advies en antwoord op de onderzoeksvragen voor de Kempengemeenten.

Verkenning en kaderstelling

De eerste fase van dit onderzoek heeft zich gericht op de brede verkenning en kaderstelling van het onderzoek. We hebben de diverse taken in beeld gebracht en hun bijdrage aan financiële bestaanszekerheid. Daarnaast hebben we van deze taken geconstateerd in hoeverre hier een wens of ruimte is om dit anders in te richten dan in de huidige situatie het geval is. Om hiertoe te komen hebben we gesprekken gevoerd met de portefeuillehouders, gemeentesecretarissen en financiële- en/of beleidsmedewerkers van de Kempengemeenten. Daarnaast hebben we ook gesprekken gevoerd met het management, de controllers, adviseurs, teamleiders, beleidsadviseurs en de OR van KempenPlus. Binnen de GRSK hebben we gesprekken gevoerd met de managers, beleidsmedewerkers en directeur. Tevens hebben we de ontvangen documenten en data onderzocht.

Na deze verkennende fase hebben we een probleemschets opgesteld en deze gepresenteerd aan de portefeuillehouders ter accordering. Hier kwam uit dat de volgende drie thema's prioriteit krijgen in het onderzoek, om zo tot een goede oplossing te komen voor de actuele uitdagingen:

1. Positionering van taken
2. Overheveling bijzondere bijstand van GRSK naar KempenPlus
3. Onderzoek toegang financiële bestaanszekerheid

Mogelijke verbeteringen in beeld

Voor ieder van deze deelthema's is een eigen aanpak opgesteld om tot een goed onderzoek en advies te komen voor de uitdagingen waar de Kempengemeenten voor staan. Deze deelaanpakken zijn tijdens het onderzoek gedeeld met- en goedgekeurd door de begeleidingscommissie en het bestuurlijk overleg, en zijn als volgt:

1. Positionering van taken

In beeld brengen van de mogelijke voor- en nadelen van verschillende positioneringen van taken. We hebben dit gedaan op basis van gesprekken met verschillende werkontwikkelbedrijven in het land, waar taken op verschillende manieren zijn belegd.

2. Overheveling bijzondere bijstand van GRSK naar KempenPlus

In beeld brengen van het proces van bijzondere bijstand, de knelpunten en mogelijke oplossingen op basis van een werksessie met GRSK en KempenPlus over de uitvoering van deze taak.

3. Onderzoek toegang financiële bestaanszekerheid

We hebben de toegang voor de Kempengemeenten onderzocht middels een gesprek met ieder van de vijf Kempengemeenten. We hebben gesproken over de huidige inrichting, waarom dit wel/niet werkt, welke knelpunten men ziet en waar naar oplossingen wordt gezocht. Vervolgens hebben we een expertmeeting georganiseerd met de andere vier Kempengemeenten om van elkaar alsook van een toegangsexpert te leren over de keuzes die gemaakt kunnen worden en de verschillende goede voorbeelden die ons land kent.

Voor ieder van de deelonderzoeken hebben we een analyse van de uitdagingen en mogelijke oplossingen of adviezen opgesteld.

Toetsen en wegen

De resultaten van ons onderzoek naar de mogelijke verbeteringen hebben we getoetst en gewogen. Enerzijds hebben we dit gedaan tijdens het directeurenoverleg, en anderzijds hebben we dit gedaan als onderzoekers gedurende deze fase. Door met verschillende ontwikkelbedrijven te spreken, met de RvIG en met verschillende partners en experts in de toegang hebben we de resultaten gewogen en waar nodig aangepast.

Rapportage

We hebben de resultaten verwerkt tot een overzichtelijke rapportage waarin we de onderzoeksvragen en de drie deelaanpakken/onderzoeken hebben verwerkt. Deze rapportage hebben we besproken en getoetst bij de opdrachtgever en in het directeurenoverleg. Na bespreking worden eventuele aanpassingen doorgevoerd en wordt de definitieve rapportage opgeleverd.

2.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 schetsen we de huidige situatie, de verdeling van taken en de belangrijkste knelpunten. Hoofdstuk 4 gaat dieper in op de positionering van taken, de mogelijke voor- en nadelen van verschillende opties en de specifieke positionering van de taak bijzondere bijstand. Hoofdstuk 5 richt zich op de toegang van voorzieningen voor financiële bestaanszekerheid. Tot slot bevat hoofdstuk 6 de algemene conclusies en aanbevelingen.

HOOFDSTUK 3

Huidige situatie

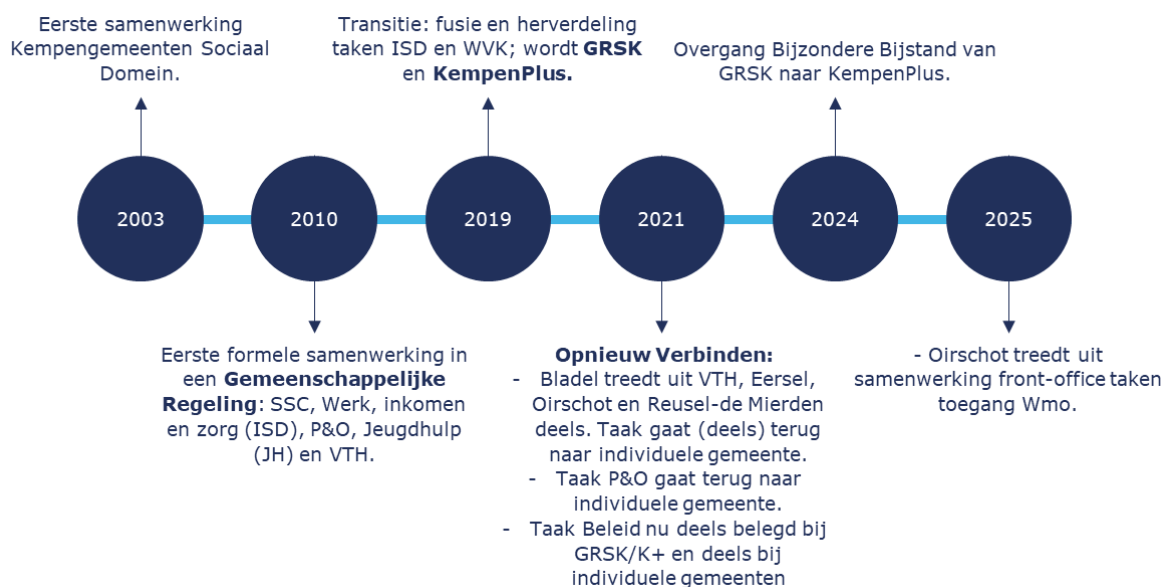
Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie in de Kempengemeenten. We geven een toelichting op het vraagstuk, de uitdagingen, de huidige verdeling van taken en de vorm van de verschillende organisaties die hierin deelnemen

3.1 Achtergrond en vraagstuk

De gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-de Mierden (en in een aantal gevallen ook Oirschot) werken als Kempengemeenten samen aan de uitvoering van het sociaal domein. Een deel van de taken voeren de gemeenten zelf uit, maar daarnaast zijn er ook taken belegd bij de organisaties Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) en KempenPlus.

De Kempengemeenten werken al sinds 2003 (informeel) samen en sinds 2010 is dit belegd in een Gemeenschappelijke Regeling (GR). De verdeling van de taken en de vorm van samenwerking is gedurende de tijd aan verandering onderhevig geweest. De samenwerking van de Kempengemeenten was tot 2019 belegd in ISD de Kempen en de WVK-groep. In 2019 is dit opgesplitst in de GRSK en KempenPlus, waar de inkomenstaken toegevoegd werden aan de 'werk' taken, en waar bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, de sociaal raadslieden alsook Wmo en Jeugd bij de GRSK werden belegd.

In de volgende figuur geven we een korte samenvatting van de veranderingen op het gebied van financiële bestaanszekerheid, de GRSK en KempenPlus door de jaren heen:

Op dit moment zijn de financiële bestaanszekerheidstaken van de Kempengemeenten verdeeld over de GRSK en KempenPlus. Toen de Kempengemeenten samenwerkten in ISD de Kempen waren alle financiële bestaanszekerheidstaken bij één organisatie belegd, namelijk de ISD. Binnen de ISD was zowel algemene als bijzondere bijstand belegd, alsook schuldhelpverlening. We zien dat de huidige splitsing van taken uitdagingen met zich meebrengt. Met de relevantie en soms ook urgentie van het vraagstuk willen gemeenten graag zicht en grip hebben op het vraagstuk, en vraagt dit op onderdelen ook om integraliteit. Wat doen we als een inwoner geldzorgen heeft, een bijstandsuitkering krijgt en een aanvraag doet voor Jeugdhulp of er een uithuiszetting dreigt? Weten de verschillende organisaties elkaar in zo'n geval ook goed te vinden? Dit soort voorbeelden maken de integraliteit van het sociaal domein, specifiek op het gebied van financiële bestaanszekerheid, heel tastbaar.

De Kempengemeenten kent een overlappende doelgroep als het gaat om financiële bestaanszekerheid in de verschillende taken. Zo heeft 57% van de inwoners die bijzondere bijstand aanvraagt tevens een 'relatie' met KempenPlus. Op het gebied van schuldhelpverlening weten we vanuit het CBS dat bijvoorbeeld voor de gemeente Eersel, 50% van de inwoners met geregistreerde problematische schulden 1 of meerdere kinderen heeft, dat 23,6% van de huishoudens met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum in 2022 een Wmo-voorziening ontving. Op basis van het CBS dashboard Stapeling en (multi)problematiek, 2017-2022¹ zien we de volgende overlap van huishoudens met een bijstandsuitkering:

Overlap met bijstand 2022	Bergeijk	Bladel	Eersel	Reusel-de Mierden	Oirschot
Bijzondere bijstand	93,3%	84,4%	90,8%	90,6%	95,1%
Jeugdhulp	11,2%	6,5%*	7,9%*	15,6%	6,9%
WMO	30,6%	46,3%	32,8%	37,5%	20,8%
Geregistreerde problematische schulden	22,5%*	13,7%*	9,7%*	23,7%*	17,8%*

Dit pleit voor een integrale blik op de financiële zekerheid van inwoners van de Kempengemeenten.

* = voor deze gemeente(n) zijn alleen cijfers beschikbaar uit 2021

3.2 Beleid van de Kempengemeenten

Gemeenten spelen een cruciale rol in het waarborgen van bestaanszekerheid, omdat zij dicht bij de inwoners staan en direct invloed kunnen uitoefenen op hun leefomstandigheden. Hun verantwoordelijkheid omvat inkomensondersteuning, schuldhelpverlening, participatie en zorg. Door regelingen zoals schuldhelpverlening en bijzondere bijstand ondersteunen zij inwoners, voeren preventief beleid en leveren lokaal maatwerk binnen landelijke kaders. Dit draagt bij aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving.

Ondanks hun belangrijke rol worden gemeenten geconfronteerd met beperkte financiële middelen en complexe regelgeving. Dit vraagt om een integrale aanpak waarbij verschillende domeinen –

¹ [Stapeling en \(multi\)problematiek, 2017-2022](#)

van werk en inkomen tot zorg en onderwijs – samenkomen om inwoners optimaal te ondersteunen. Door bestaanszekerheid centraal te stellen in hun beleid, kunnen gemeenten bijdragen aan een samenleving waarin alle inwoners gelijke kansen krijgen.

De overheid heeft geprobeerd inwoners te ondersteunen tijdens de energiecrisis met regelingen zoals de Energietoeslag en het prijsplafond. Toch staat de financiële bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen onder druk. De landelijke Commissie Sociaal Minimum heeft geconcludeerd dat het besteedbaar inkomen van veel huishoudens op het sociaal minimum te laag is, waardoor zij niet rond kunnen komen. De Commissie stelt ook dat de verhouding tussen gemeenten en de Rijksoverheid uit balans is, wat leidt tot ongelijkheid in het armoedebeleid van gemeenten. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) benadrukt dan ook in haar publicatie "De waarde van het sociaal domein" het belang van investeren in het sociaal domein om bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een gezond samenleven te bevorderen.

De Kadernota Geldzorgen

De Kempengemeenten kennen diverse beleidskaders voor financiële bestaanszekerheid op verschillende gebieden. We kijken hierbij specifiek naar het beleid voor Werk, Inkomen, Bijzondere Bijstand, Schuldhulpverlening, Sociaal Raadslieden en Inburgering.

Het meest omvangrijke en belangrijke beleidsdocument betreffende de financiële bestaanszekerheid binnen de Kempengemeenten betreft de nieuwe **integrale Kadernota Geldzorgen**. Dit beleid geldt voor de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-de Mierden, en daarmee niet voor Oirschot. De kadernota raakt de gebieden van schuldhulpverlening, sociaal raadslieden, inkomen (algemene bijstand) en bijzondere bijstand. De ambitie voor de Kempengemeenten op deze gebieden is:

We willen geldzorgen voorkomen of deze in ieder geval in een zo vroeg mogelijk stadium oplossen of, als dat niet mogelijk is, beheersbaar maken. Door in te zetten op het ondersteunen en ontzorgen, willen we ervoor zorgen dat inwoners minder stress bij geldzorgen ervaren.

De gestelde beleidsdoelen en de wijze waarop de Kempengemeenten dit gaan bereiken zijn als volgt:

- **Preventie en vroegsignalering:** Inwoners tijdig bereiken om te voorkomen dat problemen verergeren. Door in te zetten op preventie door informatie over life events te verstrekken, door het vervolgen van de pilot huisbezoeken vroegsignalering, door het aanbod van Geldfit² voort te zetten, door signalering te versterken middels bestaande en nieuwe vindplekken en door het project Speaking Minds voort te zetten.
- **Bekendheid en bereik:** Vergroten van de bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden en het bereik van regelingen. Door te communiceren over ondersteuningsmogelijkheden, door een overzichtelijke weergave van het minimabeleid op B1-niveau³ op te stellen, door het aanvragen van meerdere regelingen te vereenvoudigen en door inwoners met een bijstandsuitkering actief te benaderen over het ondersteuningsaanbod bij geldzorgen en schulden.
- **Laagdrempelige toegang en eenvoud:** Makkelijker maken voor inwoners om ondersteuning te vragen en hen actief helpen. Door in te zetten op stress sensitieve dienstverlening, door aanvraagformulieren voor minimaregelingen te vereenvoudigen, door mogelijkheden te

² Inwoners en ondernemers van de Kempengemeenten kunnen gebruikmaken van de test op Geldfit.nl. Door korte vragen krijgt u inzicht in uw financiële situatie. De uitslag van de test bevat een persoonlijk advies. Daarnaast ontvangt u ook een overzicht van hulp die beschikbaar is in de gemeente. Denk aan lokale vrijwilligersorganisaties of gemeentelijke schuldhulploketten.

³ Taalniveau B1 staat voor eenvoudig Nederlands. De overgrote meerderheid van de bevolking begrijpt teksten op taalniveau B1. Ook mensen die geen (hoge) opleiding hebben gehad. Een tekst op B1-niveau bestaat uit makkelijke woorden die bijna iedereen gebruikt. En uit korte, eenvoudige en actieve zinnen.

verkennen voor het automatisch toekennen van voorzieningen, door te onderzoeken hoe de bereikbaarheid van gemeentelijke dienstverlening verbeterd kan worden en door te verkennen of een integrale intake ingezet kan worden.

- **Verstevigen onderlinge samenwerking:** Verbeteren van de samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke organisaties. Door ontmoeting tussen diverse afdelingen sociaal domein te stimuleren en faciliteren, door samenwerking met het maatschappelijk middenveld te versterken en door de dialoogavonden voort te zetten.

De gestelde doelen zijn ambitieus en vragen veel van de Kempengemeenten alsook de samenwerking op het vlak van financiële bestaanszekerheid tussen de gemeenten, GRSK en KempenPlus. In deze kadernota is niet nader uitgewerkt wie welk van deze doelen op gaat pakken, wat vraagt om een vertaling naar partijen en samenwerking in de uitvoering hiervan.

De kadernota benoemt tevens een aantal speerpunten op het gebied van bijzondere bijstand en over de sociaal Raadslieden. De gemeentelijke kaders voor bijzondere bijstand zijn opgenomen in de beleidsregels bijzondere bijstand en beleidsregels participatieregeling 18+. KempenPlus voert de verplichte regelingen Bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag en kwijtschelding gemeentelijke belastingen uit. Daarnaast is er ook gekozen om in te zetten op de niet verplichte, regelingen voor collectieve ziektekostenverzekering, Participatie kinderen door stichting Leergeld en Participatie 18+.

Over Sociaal Raadslieden stelt de kadernota dat dit werk wordt uitgevoerd door MD (GRSK), maar dat zij onafhankelijk en vertrouwelijk werken. De hulp van de Sociaal Raadslieden moet laagdrempelig en toegankelijk zijn. De raadslieden fungeren als een tussenpersoon tussen de burger en instanties zoals de gemeente, de Belastingdienst, het UWV en zorgverzekeraars. Inwoners kunnen bij hen terecht voor (juridisch) advies vragen over uitkeringen, schulden en toeslagen. De gemeenten geven aan dat het Sociaal Raadsliedenwerk geen wettelijke verplichting is, maar binnen de Kempengemeenten wordt gezien als een waardevolle toevoeging aan het gemeentelijke ondersteuningsaanbod.

Beleid in de Kempengemeenten betreffende financiële bestaanszekerheid

Naast deze regelingen kennen de Kempengemeenten middels KempenPlus ook het Bedrijfsplan Participatiebedrijf 'iedereen werkt mee' (hoewel dat nooit officieel is vastgesteld), gericht op werk en inkomen. De genoemde missie en visie op werk voor de Kempengemeenten is 'Elk mens heeft waarde en participeert naar vermogen.' en 'Wij zien en ontwikkelen kansen. Samen met inwoners, ondernemers en onderwijs benutten we alle mogelijkheden zodat mensen zich maximaal ontplooiën door en naar werk'. Dit bedrijfsplan is vastgesteld in 2018 en is sindsdien het uitgangspunt voor de gemeentelijke Participatiewet-taken om inwoners naar werk te begeleiden.

Drie van de Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel en Reusel-De Mierden) kennen ook beleid gericht op inburgering, genaamd 'Thuis in de Kempen', opgesteld in 2022 met betrekking tot de nieuwe Wet inburgering. De gemeenten hebben daarin de volgende doelen en ambities gesteld:

1. Duurzame uitstroom naar betaald werk
2. Participatie naar vermogen (indien 1 niet haalbaar is)
3. Sociale integratie met respect voor ieders cultuur/achtergrond
4. Doorgaande lijn voor het ontwikkeltraject (het inburgeringstraject)
5. Integrale aanpak op alle leefgebieden
6. Zelfredzaamheid op alle leefgebieden
7. Inburgeren is een wederkerig proces

Het invoeren van de wet inburgering is in 2024 geëvalueerd, waarbij de hoofdconclusie was dat de warme overdracht van COA naar KempenPlus goed verloopt zodat de inburgering snel kan starten,

dat casusregie vanuit KempenPlus en Vluchtelingenwerk goed verloopt, dat maatschappelijke begeleiding goed verloopt en dat er een duidelijke synergie zichtbaar is tussen de Participatiewet en de Wet Inburgering. Tevens zien de gemeenten dat een aantal zaken anders lopen dan verwacht werd, zoals de instroom in verschillende leerroutes die anders is dan verwacht en het financieel ontzorgen waar meer maatwerk op nodig is. Hoewel inburgeraars een specifieke doelgroep zijn, is juist hun financiële bestaanszekerheid én de weg daar naartoe (met hulp van de gemeente) zeer relevant.

De gemeente Oirschot kent een eigen beleidsplan, het Beleidsplan participeren en meedoen Gemeente Oirschot 2024-2028. De vier ambities van de gemeente Oirschot zijn:

1. Meer inwoners participeren naar vermogen
2. Ouderen en andere kwetsbare inwoners kunnen in hun eigen vertrouwde omgeving zelfstandig leven met een goede kwaliteit van leven
3. Iedereen heeft een gelijke kans om mee te kunnen doen
4. Meer inwoners zetten zich in voor de ander of voor de buurt.

Het beleidsplan is daarmee een integraal plan wat toepasbaar is op het hele sociale domein, en betreft tevens financiële bestaanszekerheid.

3.3 Uitvoering (wie doet wat?)

De vijf Kempengemeenten hebben de (uitvoering van) hun taken verdeeld over de eigen gemeente, GRSK en KempenPlus. Schematisch ziet dat er als volgt uit, wat wij in de volgende paragrafen nader toelichten:

	Bergeijk	Bladel	Eersel	Reusel-De Mierden	Oirschot
Werk & inkomen	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus (DVO)
Bijzondere bijstand	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	Gemeente (Team WIJzer) / KempenPlus (DVO)
Schuldhelpverlening	GRSK	GRSK	GRSK	GRSK	GRSK
Inburgering	KempenPlus	KempenPlus	Gemeente	KempenPlus	KempenPlus (DVO)
Participatieregeling 18+	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus	KempenPlus (DVO)
Sociaal Raadslieden	GRSK	GRSK	GRSK	GRSK	Gemeente (Team WIJzer)
Wmo	GRSK	GRSK	Gemeente / GRSK	Gemeente / GRSK	Gemeente (Team WIJzer) / GRSK
Jeugd	GRSK (CJG+)	GRSK (CJG+)	GRSK (CJG+)	GRSK (CJG+)	Gemeente (Team WIJzer) / GRSK

3.3.1 GRSK

De GRSK voert de taken Schuldhelpverlening, Sociaal Raadslieden, (deels) Wmo en (deels) Jeugd uit. Zoals zichtbaar is in bovenstaande tabel geldt voor Jeugd en Wmo dat niet alle gemeenten deze taak volledig bij de GRSK hebben belegd. Een aantal gemeenten heeft de afgelopen jaren de keuze gemaakt om de toegang tot schuldhelpverlening zelf uit te voeren, daarmee meer in eigen beheer en mogelijk dichterbij de inwoner, en KempenPlus alleen nog de backoffice (administratie) van deze taken uit te laten voeren.

3.3.2 KempenPlus

KempenPlus voert voor de Kempengemeenten diverse taken met betrekking tot financiële bestaanszekerheid uit. In eerste instantie betrof dit de taken inkomen (algemene bijstand) en werk (participatiewet) voor alle Kempengemeenten. Per 01-01-2024 is de taak bijzondere bijstand overgegaan van de GRSK naar Kempenplus, omdat het gebruik van SUWI-net door de GRSK onrechtmatig was bevonden. Omdat Kempenplus de deskundigheid en kwaliteit niet zelf kan waarborgen vanaf die datum, en de GRSK de deskundigheid en kwaliteit wel ter beschikking heeft, hebben beide partijen de intentie uitgesproken om medewerkers van de GRSK de bijzondere bijstand uit te laten voeren voor Kempenplus. De medewerkers van de GRSK worden om die reden op dit moment naar Kempenplus gedetacheerd om bijzondere bijstand uit te voeren.

3.3.3 Gemeenten

Een aantal gemeenten heeft een deel van de uitvoering van taken binnen het sociaal domein niet uitbesteed. Voor de gemeenten Eersel en Reusel-de Mierden betreft dit geen direct financiële bestaanszekerheidstaken, maar gezien de brede context is het wel belangrijk om dit te benadrukken. De front office wat betreft Wmo doen zij zelf. Voor Eersel geldt tevens dat zij inburgering volledig zelf uitvoeren, in plaats van bij KempenPlus te beleggen vanuit het verleden. Dit laatste betreft dan ook geen recente verandering.

De gemeente **Oirschot** heeft er voor gekozen om een eigen welzijnspartij, WIJzer, een grote rol te geven in het sociale domein en daarmee dit dichterbij de eigen gemeente te organiseren en meer grip te hebben op de lokale uitvoering en het beleid. De afgelopen jaren zijn zij dan ook uit een aantal taken van GRSK/KempenPlus getreden en dit zelf gaan organiseren. De Sociaal Raadslieden en Schuldhulpverlening voeren zij zelf uit binnen de organisatie WIJzer.

3.4 Organisatievorm GRSK en KempenPlus

De Kempengemeenten werken samen in de gemeenschappelijke regelingen GRSK en KempenPlus. In deze paragraaf beschrijven we kort per gemeenschappelijke regeling de exacte inhoud, governance en posities/rollen van gemeenten daarin.

3.4.1 GRSK

Het Algemeen Bestuur van de Samenwerking Kempengemeenten bestaat uit de collegeleden van de vijf colleges van Burgemeester en Wethouders van de Kempengemeenten. De gemeenten die deelnemer zijn van de Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) zijn de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden. Tot de gemeenschappelijke regeling behoren de onderdelen Shared Service Center (SSC) de Kempen en de Maatschappelijke Dienstverlening. Ze werken op de volgende vakgebieden samen in de GRSK:

- **Sociale zaken:** Afdeling Maatschappelijke dienstverlening (MD). Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), uitvoering sociale wetten, gemeentelijk minimabeleid, zorgloket, schuldhulpverlening, bijzondere bijstand.
- **Jeugdhulp:** Centrum voor Jeugd en Gezin+ de Kempen. Uitvoering Jeugdwet. Uitvoeringsorganisatie jeugdhulp: Centrum voor Jeugd en Gezin+ de Kempen (CJG+).
- **Automatisering en ICT:** Shared Service Center (SSC) de Kempen. Automatisering en ICT.

Governance

De GRSK kent sinds 2023 nieuwe vorm van governance⁴. Deze bestaat uit bestuurscommissies, een dagelijks Bestuur en een algemeen Bestuur. De GRSK kent in totaal vier bestuurslagen met elk een eigen rol in de besluitvorming:

- **Vorbereidingscommissie:** Bereidt voorstellen ambtelijk voor en stemt deze af tussen de deelnemende gemeenten en de GRSK, met als doel unanieme adviezen op te stellen.
- **Bestuurscommissies:** De GRSK kent vier bestuurscommissies. Zij behandelen onderwerpen betreffende de uitvoering van beleid door de GRSK en nemen besluiten over Maatschappelijke Dienstverlening (MD), Shared Service Center (SSC) en Vergunningen, Toezicht & Handhaving (VTH). De bestuurscommissie Financiën en Bedrijfsvoering adviseert specifiek over begroting en financiële stukken voordat voorstellen naar het Dagelijks Bestuur gaan. Een lid van het dagelijks bestuur is voorzitter van een commissie. De andere leden van de bestuurscommissies zijn uitsluitend relevante portefeuillehouders of burgemeesters van deelnemende gemeenten.
- **Dagelijks Bestuur (DB):** Beoordeelt voorstellen marginaal en toetst of ze uitvoerbaar zijn binnen de begroting. Bij financiële gevolgen weegt het DB het advies van de bestuurscommissie Financiën en legt besluiten voor aan het Algemeen Bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, waaronder de voorzitter. Het dagelijks bestuur kent dezelfde voorzitter als het algemeen bestuur, en wordt aangewezen door het algemeen bestuur.
- **Algemeen Bestuur (AB):** Neemt de uiteindelijke besluiten op basis van de voorstellen van het Dagelijks Bestuur en voert de taken uit zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur vergadert minimaal twee maal per jaar en bestaat uit per deelnemende gemeente drie (college)leden. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem en besluit bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen, voor zover niet anders is bepaald.

De GRSK heeft werkplekken in de gemeente Bergeijk (SSC), gemeente Bladel (MD), gemeente Eersel (VTH en Staf) en Kempenplus (MD).

Bijzondere posities individuele gemeenten

Binnen de samenwerking op het gebied van financiële bestaanszekerheid kennen de gemeenten een aantal bijzondere posities:

- De taak inburgering is voor de gemeente Eersel niet bij KempenPlus belegd maar bij de gemeente zelf. Dit is vanuit de historie van de gemeente zo, waar zij met een andere partij samenwerken voor vluchtelingenwerk samenwerken, namelijk een vrijwilligersorganisatie in plaats van Vluchtelingenwerk Nederland.
- De gemeente Oirschot voert de front-office taken voor de Jeugdwet zelf uit. De backoffice taken zijn belegd bij de GRSK.
- De gemeenten Eersel, Reusel-de Mierden en Oirschot hebben de frontoffice voor de Wmo in eigen beheer georganiseerd, in plaats van bij de GRSK (zie hoofdstuk Toegang)

3.4.2 KempenPlus

De gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden werken samen in de gemeenschappelijke regeling KempenPlus. KempenPlus is ondergebracht in een Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie. Oirschot neemt niet deel in de gemeenschappelijke regeling, maar koopt re-integratievoorzieningen in op basis van een DVO. KempenPlus is juridisch een voorzetting van de WVK-groep waarbij het openbare lichaam is omgezet naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. De bedrijfsvoeringsorganisatie is een relatief nieuwe

⁴ Bron: Kadernota GRSK 2026

lichte samenwerkingsvorm in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De bedrijfsvoeringsorganisatie is een beleidsarme rechtspersoon die zelfstandig aan het maatschappelijk verkeer kan deelnemen.

De bedrijfsvoeringsorganisatie kan uitsluitend worden ingesteld bij zogenoemde collegeregelingen. Daarmee is de samenwerking per definitie beperkt tot uitvoering of bedrijfsvoering, colleges kunnen immers geen verordeningen of beleid vaststellen, zoals gemeenteraden dat wel kunnen. Het voorbereiden van beleid voor de deelnemende gemeenten behoort wel tot de mogelijkheden.

Taken

KempenPlus heeft tot doel het behartigen van het gemeenschappelijk en afzonderlijk belang van de deelnemende gemeenten en de colleges op het gebied van de WSW, de Participatiewet en aanverwante wetten en de Wet inburgering. Daartoe dragen de colleges van de deelnemende gemeenten hun uitvoeringsbevoegdheden over aan het bestuur van het Participatiebedrijf. Voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 geldt dat Eersel alleen deelneemt voor de uitvoering van de Module Arbeidsmarkt en Participatie en niet voor de uitvoering van casusregie. Het bestuur is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding van de GR-taken.

Het bestuur

Anders dan bij de GR openbaar lichaam – dat vaak als alternatief wordt gezien voor de bedrijfsvoeringsorganisatie – is in de bedrijfsvoeringsorganisatie sprake van een enkelvoudig bestuur in plaats van een geëeld bestuur. Geen DB en AB, maar alleen een bestuur.

De colleges wijzen de leden van het bestuur uit hun midden aan met dien verstande dat ieder college één lid aanwijst. Het bestuur bestaat uit vier leden. Eén van hen wordt als voorzitter aangewezen. Alle leden van het bestuur beschikken over één stem.

De directeur

Met de dagelijkse leiding van het Participatiebedrijf is belast een directeur. Het bestuur beslist omtrent benoeming, schorsing en ontslag van de directeur. Het bestuur stelt het directiestatuut vast. De directeur is tevens secretaris van het bestuur.

Bestuursadviseurs

De gemeenschappelijke regeling van KempenPlus geeft ruimte om het bestuur bij te laten staan door adviseurs. Kort na de start van KempenPlus heeft het bestuur besloten om de drie externe leden van het dagelijkse bestuur van de WVK-groep te benoemen als bestuursadviseur. (Een benoeming tot extern bestuurslid – zoals het geval was in de voormalige GR WVK – is in een bedrijfsvoeringsorganisatie niet mogelijk). De bestuursadviseurs zijn gedurende de gehele vergadering aanwezig en nemen deel aan de bespreking van alle agendapunten, maar alleen de bestuursleden hebben stemmingsrecht. De adviezen en opmerkingen van de bestuursadviseurs worden mondeling ter vergadering ingebracht en voor zover mogelijk genotuleerd.

HOOFDSTUK 4

Positionering van taken

Om vast te kunnen stellen welke indeling van taken voor- of nadelen oplevert hebben we onderzoek gedaan bij gemeenten en uitvoeringsorganisaties met verschillende vormen van de inrichting van taken.

4.1 Positionering van taken

Om de voor- en nadelen van de positionering en combinatie van taken op te halen, hebben we met vertegenwoordigers van zeven sociaal ontwikkelbedrijven gesproken. We hebben ontwikkelbedrijven geselecteerd die verschillende typen combinaties van taken uitvoeren. Zodoende kunnen wij per combinatie de impact op effectiviteit en doelmatigheid analyseren.

4.1.1 Onderzochte taken

We hebben verschillende vormen van taakverdeling onderzocht voor zeven sociaal werkontwikkelbedrijven. Dit zijn:

- Werk en re-integratie
- Uitkeringsverstrekking
- Bijzondere bijstand
- Schuldhulpverlening
- Sociaal raadslieden (sociaal juridische dienstverleners)

We hebben de verschillende bedrijven geïnterviewd en gevraagd naar de voor- en nadelen van de combinaties van de verschillende taken. De uitkomsten van deze interviews hebben samen met onze kennis van de praktijk geleid tot de analyse van de verschillende combinaties van taken.

Deze geven wij in het schema hieronder weer. De sociaal raadslieden waren op verschillende manieren ingedeeld, en soms werd ook niet duidelijk hoe deze precies ingedeeld zijn. Deze geven we niet weer in onderstaand schema, maar we beschrijven dit wel in het rapport.

Als we deze taken toepassen op de situatie van KempenPlus en de GRSK, evenals de andere werkontwikkelbedrijven die we behandelen in dit rapport, krijgen we het volgende beeld:

Tabel 1. Verdeling van taken bij verschillende ontwikkelbedrijven

	Werk en re-integratie	Uitkeringsverstrekking	Bijzondere bijstand	Schuldhelpverlening
KempenPlus			(detachering vanuit GRSK)	
GRSK				
	Werk en re-integratie	Uitkeringsverstrekking	Bijzondere bijstand	Schuldhelpverlening
Orionis				
Baanbrekers				
Senzer				
Weener XL				
Werkzaam Rivierenland				
De Binnenbaan				
Rijk van Nijmegen				

Toelichting:

In de tabel is te zien welke taken de verschillende werkontwikkelbedrijven uitvoeren.

Bovenaan staan KempenPlus en de GRSK. KempenPlus voert zowel werk en re-integratie uit als de uitkeringsverstrekking. Ook is zij verantwoordelijk voor het uitvoeren van de bijzondere bijstand (gemeenten hebben dit naar KempenPlus gedelegeerd en deels gemandateerd⁵). Gedetacheerden vanuit de GRSK voeren de bijzondere bijstand uit op locatie van KempenPlus. GRSK is van de taken die in dit hoofdstuk behandeld worden verantwoordelijk voor het uitvoeren van de schuldhelpverlening (en ook de sociaal raadslieden).

Te zien is dat de werkontwikkelbedrijven ingedeeld zijn van een breed takenpakket (Orionis) naar een beknopter takenpakket (De Binnenbaan, Werkbedrijf Rijk van Nijmegen). Zo voert Orionis zowel werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking, de bijzondere bijstand en schuldhelpverlening uit, terwijl De Binnenbaan en Rijk van Nijmegen alleen richten op werk en re-integratie. Opvallend is dat Senzer en Werkzaam Rivierenland deels de bijzondere bijstand uitvoeren. Dit betekent dat zij voor sommige gemeenten die onderdeel zijn van de gemeenschappelijke regeling (GR) de bijzondere bijstand wel uitvoeren, terwijl zij dat voor andere gemeenten binnen de GR niet doen.

Wij zijn in gesprek gegaan met verantwoordelijken bij deze werkontwikkelbedrijven, over hun ervaring met de positionering van taken. Per bedrijf vroegen we door over de voor- en nadelen van het feit dat taken juist wel, of niet samen zijn belegd bij het bedrijf ten opzichte van een andere partij (veelal de gemeente). De bevindingen zijn verwerkt in dit hoofdstuk.

We verkennen nu verschillende opties van het positioneren van deze taken bij ofwel de GRSK, KempenPlus of de gemeenten. We wegen de verschillende opties af en benoemen de voor- en nadelen. Dit baseren wij op de gesprekken met de andere uitvoeringsorganisaties – als weergegeven in bovenstaande tabel – deskstudie van documentatie van de GRSK, Kempengemeenten en KempenPlus, consulteren van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens en onze expertmatige kennis van en ervaring met de sociale infrastructuur.

We gaan in deze verkenning nader in op vier scenario's:

1. Schuldhelpverlening (SHV) beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand

⁵ Bijzondere bijstand is door de vier gemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) gedelegeerd aan KempenPlus, en vanuit Oirschot via een DVO gemandateerd aan KempenPlus.

2. Sociaal Raadslieden beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening
3. Inkomenstaken verbinden met andere sociaal domeintaken
4. Bijzondere bijstand beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking

4.2 Schuldhulpverlening

Wat is schuldhulpverlening?

Schuldhulpverlening is een dienst die wordt aangeboden door gemeenten om mensen te helpen bij het oplossen van hun schulden. Dit kan onder andere bestaan uit schuldbemiddeling, budgetbeheer en saneringskredieten.

Welke taken worden uitgevoerd door GRSK

GRSK biedt schuldhulpverlening aan door het verstrekken van saneringskredieten, het begeleiden van cliënten bij schuldbemiddeling en het geven van budgetadvies.

Voor- en nadelen schuldhulpverlening verbinden met werk en re-integratie, inkomenstaken en bijzondere bijstand

Uit de gesprekken blijkt dat er verschillende voor- en nadelen zijn van het verbinden van schuldhulpverlening in één organisatie, samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en de bijzondere bijstand.

Verschillende voor- en nadelen van schuldhulpverlening **wel** in één organisatie beleggen, samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand, zijn als volgt:

Schuldhulpverlening beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand

Voordelen	Nadelen
Bij ontdekking van financiële problemen kan er direct aanspraak gemaakt worden op collega's met specialisatie (korte lijnen).	Samenwerking tussen afdelingen is niet vanzelfsprekend binnen het werkontwikkelbedrijf: SHV kan alsnog apart georganiseerd zijn (met aparte teammanager e.d.). Blijft belang om goede afstemming te organiseren.
Sneller breed financieel zicht bij een inwoner.	Kan de slagvaardigheid van het werkontwikkelbedrijf beperken.
Mogelijkheid tot een geïntegreerde aanpak: eerst basisinkomen en/of aanpak schulden, daarna sneller richting participatie in de maatschappij (minder losse schakels in de keten).	Politiek gevoelige taak, kan een politiek 'paradepaardje' zijn waardoor er veel focus op ligt.
Meer kans om re-integratie effectief en duurzaam te maken.	Ander type beleid dan werk en re-integratie.

Schuldhulpverlening beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand

Overlap doelgroepen.

Samenwerking tussen afdelingen is niet vanzelfsprekend binnen het werkontwikkelbedrijf: SHV kan alsnog apart georganiseerd zijn (met aparte teammanager e.d.). Blijft belang om goede afstemming te organiseren.

Verschillende voor- en nadelen van schuldhulpverlening **niet** in één organisatie beleggen, samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand, zijn als volgt:

Schuldhulpverlening niet beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand

Voordelen	Nadelen
Duidelijke focus qua taken inkomen en re-integratie bij KempenPlus.	Vraagt meer afstemming tussen de uitvoering van SHV en KempenPlus.
Ook naar inwoner toe duidelijk voor imago: werkt niet altijd voordelig om inkomen & SHV te combineren qua imago.	Het zoeken van verbinding/afstemming buiten de eigen organisatie kan leiden tot extra benodigde inspanningen en tijdsinvestering.
Kunt alsnog de verbinding opzoeken met de partij die SHV uitvoert en op die manier vormgeven aan de taak in samenwerking.	Belang om goed vorm te geven aan de sturing: wie gaat er over de samenwerking?
	Blijft voor de communicatie naar inwoner toe twee aparte kanalen: inkomen vs. SHV. Daarmee een minder integrale aanpak.

Toegepast op de Kempengemeenten

Een aanzienlijk deel van de bijstandsgerechtigden (circa 40%) heeft schulden, hoewel deze niet altijd problematisch zijn. Ongeveer 20% van het totaal aantal mensen met problematische schulden ontvangt bijstand. Dit betekent dat de groep met problematische schulden veel groter is dan alleen de doelgroep van bijstand/KempenPlus. Op dit moment wordt schuldhulpverlening uitgevoerd door de GRSK.

Vanuit het perspectief van het ondersteunen van de doelgroep van KempenPlus heeft het verbinden van schuldhulpverlening (SHV) met Werk & Inkomen (W&I) voordelen. Het kan bijvoorbeeld leiden tot een meer geïntegreerde aanpak en betere ondersteuning van cliënten.

Echter, het kan ook de slagvaardigheid van het werkbedrijf verminderen. Dit neemt niet weg dat inkomensconsulenten een belangrijke signalerings- en doorverwijsfunctie hebben. Organisatorisch leidt het niet per se tot synergievoordelen, omdat schuldhulpverlening vaak – ook als het 'onder een dak georganiseerd is' opereert als een aparte entiteit. Er moet dus, ongeacht waar het is georganiseerd, bewust worden gestuurd op het zoeken en vinden van verbinding met andere domeinen zoals inkomen en werk.

Conclusie

Een aanzienlijk deel van de bijstandsgerechtigden heeft schulden, hoewel deze niet altijd problematisch zijn. Het verbinden van schuldhulpverlening met Werk & Inkomen kan voordelen bieden, zoals een meer geïntegreerde aanpak en betere ondersteuning van cliënten. Echter, het kan ook de slagvaardigheid van het werkbedrijf verminderen en vereist bewuste sturing op samenwerking. Gezien deze voor- en nadelen lijkt het voor de hand liggend dat schuldhulpverlening georganiseerd blijft bij de GRSK.

4.3 Sociaal raadslieden

Wat doen de sociaal raadslieden?

Een sociaal raadslid is onafhankelijk en helpt inwoners met sociaaljuridische problematiek. Het raadslid informeert inwoners over verschillende wetten en regelingen, en helpt hen met bijvoorbeeld invullen van formulieren of het schrijven van brieven (aan instanties).

Welke taken uitgevoerd door GRSK

De GRSK biedt sociaaljuridische dienstverlening aan, zoals het helpen bij het invullen van formulieren, het geven van juridisch advies en het ondersteunen bij bezwaar- en beroepsprocedures.

Voor- en nadelen van sociaal Raadslieden verbinden met werk en re-integratie, inkomenstaken en bijzondere bijstand

Sociaal raadslieden vervullen een belangrijke rol bij het informeren van inwoners over verschillende wetten en regelingen. Ze helpen hen bijvoorbeeld met het invullen van formulieren of het schrijven van brieven aan instanties.

Verschillende voor- en nadelen van het beleggen van de sociaal raadslieden in één organisatie, tezamen met werk, inkomen, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening zijn als volgt:

Sociaal Raadslieden beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening

Voordelen	Nadelen
Snel kunnen informeren van (kwetsbare) inwoners, bijvoorbeeld bij crises. Bijvoorbeeld vragen over hoge energierekeningen, en daar als verbinder mogelijk met andere afdelingen (bijzondere bijstand) adequaat en snel op inspelen.	Sociaal raadslieden aan je werkontwikkelbedrijf toevoegen kan de onafhankelijkheid van de sociaal raadslieden zelf beïnvloeden. Zeker als er diverse taken onderdeel zijn van het ontwikkelbedrijf.
Het snel doorkrijgen van signalen en daarop kunnen acteren kan verergering van (financiële) problematiek voorkomen, evenals de invloed op andere levensdomeinen (denk aan gezondheid (stress) maar ook participatie/re-integratie).	

Toegepast op de Kempengemeenten

De sociaal raadslieden zijn bij de GRSK georganiseerd voor de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-de Mierden. Oirschot heeft de sociaal raadslieden belegd bij welzijnsparitij WIJzer. Als

zou worden overwogen de sociaal raadslieden in één organisatie te positioneren samen met werk, inkomen en bijzondere bijstand – in dit geval KempenPlus – betekent dat verschillende dingen. Ten eerste is de doelgroep van sociaal raadslieden veel breder dan de doelgroep van KempenPlus. Daarnaast zijn er geen duidelijke doelmatigheidsvoordelen te behalen door deze verbinding.

Desondanks zien wij potentieel wel een nuttige rol voor de sociaal raadslieden bij het waarborgen van een goede toegang tot het sociaal domein, maar vanuit een onafhankelijke positie.

Conclusie

Sociaal raadslieden informeren inwoners over wetten en regelingen, en helpen hen met het invullen van formulieren of het schrijven van brieven aan instanties. Zij zijn nu gepositioneerd bij de GRSK (en in het geval van Oirschot bij WIJzer). Het integreren van sociaal raadslieden met KempenPlus kan hun onafhankelijkheid ondermijnen en biedt niet altijd efficiëntievoordelen. Het ligt daarom voor de hand dat zij niet bij KempenPlus worden gepositioneerd. Toch kunnen sociaal raadslieden een belangrijke rol spelen bij het waarborgen van goede toegang tot het sociaal domein, en kan in ogenschouw worden genomen om op termijn te heroverwegen of de sociaal raadslieden bij de individuele gemeenten belegd zouden kunnen worden.

4.4 Algemene uitkeringsverstrekking

Wat is algemene uitkeringsverstrekking?

Algemene uitkeringsverstrekking betreft het verstrekken van financiële ondersteuning aan mensen die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien in de vorm van een bijstandsuitkering.

Welke taken uitgevoerd door KempenPlus

KempenPlus voert deze taak uit. Denk aan het beoordelen van uitkeringsaanvragen, en het verstrekken van uitkeringen.

Voor- en nadelen van inkomenstaken verbinden met andere sociaal domeintaken

Verschillende voor- en nadelen van het beleggen van de uitkeringsverstrekking bij een organisatie die ook bredere sociaal domeintaken uitvoert zoals de Jeugdwet, Wmo en schuldhulpverlening zijn als volgt:

Inkomenstaken verbinden met andere sociaal domeintaken

Voordelen	Nadelen
Minder bureaucratische last voor het werkontwikkelbedrijf. Jaarrekening en accountantscontrole eenvoudiger (controles, administratieve processen etc. om de rechtmatigheid te borgen).	Geen flexibiliteit om budgetten te verrekenen binnen één organisatie (re-integratie budgetten en BUIG).
Het armoedebelief is belegd in één organisatie. Doelmatigheid beleidsmatig makkelijker te sturen.	Meer bureaucratische last voor de GRSK in de vorm van controles, administratieve processen en dergelijke om de rechtmatigheid te borgen.
Duidelijk opdrachtgeverschap naar werk/re-integratie.	Meer afstemming nodig tussen organisaties betreffende de koppeling van een uitkering -> doorverwijzing -> naar werk ontwikkelen (grensconflicten).

Toegepast op de Kempengemeenten

Het onderbrengen van alle inkomens- en armoedetaken bij één organisatie biedt het voordeel van integraliteit. In dit geval zou die organisatie de GRSK zijn. Zo zou het geheel aan bestaanszekerheid-taken binnen één organisatie komen te liggen. Deze keuze zou betekenen dat de uitkeringsverstrekking van KempenPlus overgeheveld wordt naar de GRSK. De GRSK bestaat dan uit Wmo, Jeugd, Schuldhulpverlening, reguliere bijstand, bijzondere bijstand en sociaal raadslieden. KempenPlus bestaat dan uit werk en re-integratie en inburgering.

Door werk en inkomen te splitsen, kunnen de GRSK en KempenPlus zich specifiek richten op hun eigen taken, wat leidt tot een duidelijke focus. Echter, deze splitsing in de Participatiewet betekent dat de verbinding met 'eigen verantwoordelijkheid' en 'tegenprestatie' wordt losgelaten, en het overhevelen van inkomen naar de GRSK is een forse operatie die veel tijd en energie kost. De doelmatigheidswinst is nihil en mogelijk zelfs negatief door de splitsing van werk en inkomen.

Conclusie

Algemene uitkeringsverstrekking biedt financiële ondersteuning aan mensen die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, uitgevoerd door KempenPlus. Het onderbrengen van deze taken bij de GRSK kan leiden tot een duidelijke focus en beleidsmatige sturing, maar brengt ook bureaucratische lasten en mogelijke doelmatigheidsverliezen met zich mee. Het is daarom ook voor de hand liggend dat inkomen niet wordt overgeheveld naar de GRSK. Uiteindelijk is deze keuze vooral politiek en ideologisch van aard.

4.4.1 Re-integratie en werk

Wat zijn re-integratie- en werktaken?

Het betreft de taken om mensen in het kader van de Participatiewet aan het werk te helpen aan het werk te houden. Naast het aan het werk helpen en houden van kandidaten is de werkgeversbenadering in dit verband een belangrijk onderdeel. Daarbij gaat het om het hebben van een netwerk van werkgevers waarin gezocht wordt naar werk, baanopeningen en arrangementen om mensen die het zelf niet redden op de arbeidsmarkt toch aan de slag te krijgen.

Welke taken worden uitgevoerd door KempenPlus

Het gaat om alle functionaliteiten in de infrastructuur van de Participatiewet om mensen aan het werk te helpen en te houden. Dat begint bij het vinden en zoeken van kandidaten tot en met het plaatsen en hen aan het werk houden door middel van begeleiding bij reguliere werkgevers of het realiseren van eigen, beschutte werkplekken.

Voor- en nadelen van verbinden met andere sociaal domeintaken

Het herpositioneren van de re-integratie- en werktaken betekent dat de re-integratie- en werktaken zouden worden ondergebracht bij de individuele gemeenten. Het onderbrengen van deze taken bij GRSK ligt gezien de huidige taken van GRSK niet voor de hand.

Het onderbrengen van deze taken bij de individuele gemeenten leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Re-integratie en werk is specialistisch werk dat een zeker schaalniveau nodig heeft. De Kempengemeenten hebben geen van alle dat schaalniveau. Het vaststellen wat de problematiek is van kandidaten, hen adequaat ondersteunen bij de re-integratie en de matching op de baan en vervolgens de begeleiding is specialistisch werk. Daarnaast is een belangrijk voordeel dat KempenPlus een groter (dan individuele gemeenten) werkgebied heeft waarnaar gezocht kan worden naar werk en waarin werkgevers (die zich ook niet aan de gemeentegrenzen houden)

opereren. Bovendien heeft een organisatie als KempenPlus meer gezag en slagkracht richting werkgevers dan individuele gemeenten.

4.4.2 Bijzondere bijstand

Wat is bijzondere bijstand?

Bijzondere bijstand is een uitkering voor extra en bijzondere kosten die niet door andere regelingen worden gedekt.

Welke taken uitgevoerd door KempenPlus en welke door GRSK?

Er is een besluit genomen om de taak van bijzondere bijstand over te hevelen van GRSK naar KempenPlus. De taak bijzondere bijstand is dan ook formeel door de gemeenten gedelegeerd naar (en deels gemandateerd aan) KempenPlus. In de praktijk voeren gedetacheerden vanuit de GRSK deze taak uit, op de locatie van KempenPlus.

Voor- en nadelen van *bijzondere bijstand beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking*

Voor- en nadelen van bijzondere bijstand **wel** beleggen in één organisatie, samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking, zijn als volgt:

Bijzondere bijstand beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking

Voordelen	Nadelen
Snelle afstemming tussen inkomen (uitkeringen) en bijzondere bijstand mogelijk.	Grote rol van werkontwikkelbedrijf in het leven van inwoners, wat leidt tot grotere afhankelijkheid van de gemeente van werkontwikkelbedrijf.
Geen uitdagingen meer met betrekking tot AVG, want valt onder hetzelfde bedrijf.	Bijzondere bijstand is vaak een beleidsrijk en divers domein waar gemeenten onderling onderscheid in maken, wat vraagt om meer beleidskennis van het werkontwikkelbedrijf
Mogelijkheid tot integraal werken; één uitvraag, uniformer proces.	Integraal werken als inkomen en bijzondere bijstand gaat niet vanzelf, maar vraagt om inzet en sturing hierop.
Eén centrale (mogelijk uniforme) uitvoering van de Participatiewet.	Schijn van voortrekken van 'eigen' kandidaten ten opzichte van externe inwoners.
Overlap doelgroepen is 60%.	

Voor- en nadelen van bijzondere bijstand **niet beleggen** in één organisatie samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking, zijn als volgt:

Bijzondere bijstand *niet* beleggen in één organisatie samen met werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking

Voordelen

Werkontwikkelbedrijf dat al verantwoordelijk is voor inburgering, uitkering en re-integratie, kan zichzelf de vraag stellen: Als je ook nog bijzondere bijstand hebt, word je dan niet te belangrijk in de uitvoering?"

Minder nauwe focus op de 'kerntaken' werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking.

Nadelen

Vraagt meer afstemming met de gemeente (afdelingshoofd inkoop en de minimaregeling maatschappelijke ontwikkeling), zorgen dat de juiste inwoners worden doorverwezen (ook van buiten het ontwikkelbedrijf).

Toegepast op de Kempengemeenten

De keuze om medewerkers van de GRSK te detacheren bij KempenPlus om de bijzondere bijstand uit te voeren was gebaseerd op redenen zoals kennis en mankracht. Naar verluid werd besloten om het dienstverband bij GRSK te behouden om onrust te voorkomen.

De huidige constructie van detachering is niet efficiënt; het oorspronkelijke doel was om het werkgeverschap niet over te dragen met het oog op medewerkers, maar dit is grotendeels achterhaald aangezien er inmiddels nog maar twee medewerkers over zijn. De afspraak van 14-2-2024 is aangegaan voor twee jaar met een mogelijke verlenging van één jaar. Deze afspraak is toentertijd aangegaan met het idee dat er geen andere optie was dan de taak bij KempenPlus te beleggen en onder aanzienlijke tijdsdruk.

Naast de organisatiegerelateerde punten, is er ook juridisch gezien iets aan te merken op de huidige inrichting van de bijzondere bijstand. Als gemeenten de uitvoering van taken waarvoor BRP-gegevens nodig zijn binnen de Participatiewet (zoals bijzondere bijstand en uitkeringsverstrekking), stelt de de RvIG (Rijksdienst voor Identiteitsgegevens⁶) dat de uitvoering door één geautoriseerde partij moet worden uitgevoerd. Dat betekent dat ofwel bijzondere bijstand – wat onderdeel is van de Participatiewet – bij KempenPlus moet blijven, of dat algemene bijstand en bijzondere bijstand samen naar de GRSK moeten.

Het combineren van bijzondere bijstand met inkomen in de uitvoering op één plek lijkt doelmatig vanwege de aanzienlijke overlap tussen bijzondere bijstand en klanten van KempenPlus (57%). Consulenten kunnen een deel van de taken overnemen en invullen. Medewerkers geven aan dat zij het liefst één organisatie voor het hele sociaal domein zien, of tenminste de hele Participatiewet in één hand.

Het ligt daarom voor de hand dat bijzondere bijstand volledig wordt overgeheveld naar KempenPlus, en zij als geautoriseerde organisatie deze uitvoeren, waardoor KempenPlus volledig verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van bijzondere bijstand.

⁶ De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) is een overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor het beheer van identiteitsgegevens. De RvIG zorgt ervoor dat persoonsgegevens zoals geboorten, overlijdens, huwelijken en echtscheidingen correct worden geregistreerd en bijgehouden. Ze werken onder andere aan de betrouwbaarheid en actualiteit van de Basisregistratie Personen (BRP) en ondersteunen gemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van persoonsregistratie. De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) verleent verschillende autorisaties aan organisaties die identiteitsgegevens moeten verifiëren, zoals uitvoeringsorganisaties van de Participatiewet.

Conclusie

Hoewel bijzondere bijstand een relatief beleidsintensieve taak is, lijkt het beleggen van deze taak bij een uitvoeringsorganisatie die ook werk en re-integratie en uitkeringsverstrekking verantwoordelijk is, voordelig. Sterker nog, het beleggen van de bijzondere bijstand bij dezelfde uitvoeringsorganisatie als waar de uitkeringsverstrekking belegd is, is ook vanuit juridisch oogpunt de (enige en) best te onderbouwen keuze. Daarom is het beleggen van bijzondere bijstand bij KempenPlus de meest voor de hand liggende keuze, en juridisch gezien de enige mogelijkheid om te voldoen aan de eisen vanuit het Rijk.

4.5 Conclusies

De taken schuldhulpverlening, sociaal raadslieden, inkomensverstrekking en bijzondere bijstand kunnen bij verschillende organisaties worden gepositioneerd. Dat heeft voor- en nadelen. Wij keken specifiek naar vier verschillende scenario's.

We geven per scenario onze conclusie weer.

- Ten eerste is de relatie tussen schuldhulpverlening (SHV) en de taakvelden werk en re-integratie, uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand duidelijk, maar de doelgroep van SHV is veel groter. Overheveling leidt niet per se tot doelmatigheidswinst. Het ligt het meest voor de hand dat schuldhulpverlening niet wordt overgeheveld naar KempenPlus, maar bij de GRSK blijft.
- Er zijn, ten tweede, verschillende voor- en nadelen van het positioneren van sociaal raadslieden in één organisatie samen met werk, inkomen, bijzondere bijstand (en schuldhulpverlening). Sociaal raadslieden kunnen een belangrijke rol spelen bij het waarborgen van goede toegang tot het sociaal domein. Het integreren van sociaal raadslieden in een dergelijke organisatie kan hun onafhankelijkheid ondermijnen en biedt niet altijd efficiëntievoordelen. Het ligt daarmee voor de hand dat de sociaal raadslieden niet naar KempenPlus worden overgeheveld. Door hun belangrijke signaleringsfunctie kan op termijn worden overwogen of de sociaal raadslieden bij de individuele gemeenten belegd kunnen worden, in lijn met de visie van de gemeenten.
- Ten derde is het positioneren van inkomenstaken bij het bredere sociaal domein een overwogen optie. Uit de voor- en nadelen blijkt dat het doorsnijden van de relatie tussen Werk & Inkomen kan leiden tot doelmatigheidsverlies en schuurt met de uitgangspunten van de Participatiewet. De keuze is vooral politiek en ideologisch. Vanuit het perspectief van de Participatiewet zijn er meer nadelen dan voordelen. Het ligt daarmee voor de hand dat de inkomenstaken bij KempenPlus belegd blijven.
- Tenslotte is er een juridische noodzaak om bijzondere bijstand en inkomen te combineren. Het beleggen van bijzondere bijstand bij de organisatie waar ook de uitkeringsverstrekking geregeld is, in dit geval KempenPlus, is daarbij het meest voor de hand liggende keuze.

HOOFDSTUK 5

De toegang

Dit hoofdstuk richt zich op de wijze waarop de Kempengemeenten de toegang tot financiële bestaanszekerheid en andere sociale diensten hebben georganiseerd. We analyseren de huidige praktijken, benoemen gedeelde uitdagingen en doen aanbevelingen voor verbetering. Het doel is om een effectief en rechtvaardig systeem te creëren dat inspeelt op de behoeften van de inwoners.

5.1 Inwoners

In het kader van de uitvoering van taken ten aanzien van financiële bestaanszekerheid is relevant hoe gemeenten de toegang tot de verschillende vormen van ondersteuning bij financiële bestaanszekerheid inrichten. De toegang tot ondersteuning in het sociaal domein gaat over de manier waarop inwoners kunnen aankloppen bij de gemeente. Dit behelst het brede sociaal domein, waaronder financiële bestaanszekerheid, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

In dit onderzoek hebben we onderzocht hoe de Kempengemeenten de toegang tot financiële bestaanszekerheid hebben vormgegeven, welke knelpunten ervaren worden en wat concrete handvatten zijn om de toegang tot financiële bestaanszekerheid te verbeteren. Het doel van dit onderzoek was het vergroten van het inzicht onder gemeenten in de inrichting van de toegang binnen de regio en het leren van elkaar – en over mogelijke alternatieven binnen de huidige structuur.

5.2 Doelen en functies

Afhankelijk van de visie van de gemeente, wordt de toegang ingezet voor verschillende mogelijke doelen. Een doel kan zijn om grip te houden op de uitgaven in het sociaal domein, door een stevige triage uit te voeren. Een ander mogelijk doel is het bieden van een zo passend mogelijke oplossing, door een uitgebreid onderzoek naar iemands vraag en context. Voor de toegang tot financiële bestaanszekerheid geldt vaak dat een belangrijk doel is om zo veel mogelijk inwoners te helpen: problemen met financiële bestaanszekerheid die niet worden opgelost, kunnen escaleren en zorgen voor problemen op andere levensdomeinen. Snelle inzet van ondersteuning, kan erger voorkomen.

De toegang bestaat ook uit verschillende functies. We maken onderscheid in de toeleiding en de eigenlijke toegangsfunctie. Deze kunnen op verschillende plekken belegd zijn, en domeinoverstijgend zijn georganiseerd of per domein.

	Stap	Beschrijving
Toeleiding	Eerste contact (loketfunctie)	Waar de inwoner met een hulpvraag als eerste in contact komt (telefoondienst, balie etc.)
	Eerste uitvraag (trage)	Waar de eerste uitvraag plaatsvindt om te bepalen waar een vraag hoort
Toegang	Onderzoek en beschikking (onderzoek)	Waar de hulpvraag van de inwoner wordt onderzocht en een beschikking wordt afgegeven

5.3 Gemeentelijke invulling

We hebben onderzocht hoe gemeenten de toegang tot financiële bestaanszekerheid hebben ingericht. De inrichting van de eigenlijke toegangsfunctie is grotendeels uniform over de verschillende gemeenten. Voor de taken vanuit de Participatiewet wordt de toegang voor alle gemeenten ingevuld door KempenPlus). Voor schuldhulpverlening is de toegang voor de meeste gemeenten belegd bij de GRSK. Alleen de gemeente Oirschot heeft de toegang tot schuldhulpverlening belegd bij WIJzer, een stichting die in opdracht van de gemeente Oirschot de toegang uitvoert.⁷

De toeleiding wordt wel verschillend ingevuld door de Kempengemeenten. Veel inwoners melden zich direct bij het juiste loket (gemeente, GRSK of KempenPlus). Daarnaast hebben de gemeenten verschillende functies of 'vangnetten' georganiseerd die inwoners moeten helpen de juiste loketten te vinden. In onderstaande kader geven we per gemeente inzicht in de functies die de gemeente hiervoor heeft georganiseerd. Deze weergave heeft niet tot doel een volledig overzicht te bieden. Ook hebben we geen onderzoek gedaan naar de uitkomsten per gemeente, waarover we dus ook geen uitspraken doen per gemeente.

⁷ De toegang tot Jeugdzorg en ondersteuning vanuit de Wmo is verschillend ingericht tussen de gemeenten. In ons onderzoek zijn we hier echter niet verder op ingegaan.

- **Bergeijk.** De gemeente Bergeijk heeft een zorgloket dat de toegang (triage en onderzoek) vervult voor de Wmo. Binnen dit loket is kennis van de Wmo aanwezig, maar kennis van andere wetten is beperkt. Wel hanteert het loketten 'no wrong door' principe. Inwoners die dus met een andere vraag bij het zorgloket komen, worden dus wel geholpen het juiste loket te vinden. Verder werkt de gemeente Bergeijk met dorpsondersteuners die worden aangestuurd door de dorpsraden en een rol hebben in de verbinding tussen de gemeente en de inwoners in de verschillende dorpen of kernen. Doordat de dorpsondersteuners worden aangestuurd door de dorpsraden, werken ze heel verschillend per gemeente.
- **Bladel.** In de gemeente Bladel worden inwoners die via het algemene telefoonnummer contact opnemen met de gemeente geholpen om het juiste loket te vinden. Eventueel kunnen oudere inwoners ondersteuning krijgen van de ouderenconsulent, die inwoners helpt met vragen over bijvoorbeeld wonen, welzijn en zorg.
- **Eersel.** De gemeente Eersel geeft aan informatie te verschaffen aan inwoners via de gemeentelijke website en het fysieke informatieplein. Via deze kanalen worden inwoners verwezen naar KempenPlus, de GRSK of de gemeente.
- **Oirschot.** De gemeente Oirschot heeft een integrale frontoffice door team WIJzer op een fysieke locatie (in het theater en cultureel centrum). Deze integrale frontoffice betreft de frontoffice voor financiële bestaanszekerheid, maar ook Wmo en Jeugd en het voorliggend veld. Vanuit de frontoffice wordt een brede uitvraag ontwikkeld. De gemeente heeft verder dorpsondersteuners die voor 4-8 uur per week in dienst zijn van team WIJzer en inwoners in de kernen helpen om de weg te vinden naar de gemeente.
- **Reusel- de Mierden.** De gemeente Reusel-de Mierden heeft het zogenaamde 'Loket van A tot Z' waar inwoners terecht kunnen met alle vragen. Dit loket betreft een integrale frontoffice voor alle domeinen en voert voor de Wmo ook het onderzoek, triage en indicatiestelling uit.

5.4 Gedeelde uitdagingen

De gemeenten in de Kempen hebben hun toegang verschillend georganiseerd. Toch zien we dat alle gemeenten drie uitdagingen in meer of mindere mate delen:

1. **Vindbaarheid.** Voor inwoners is niet altijd duidelijk waar ze terecht kunnen, zeker niet als informatie niet goed vindbaar of niet actueel is of als er veel verschillende loketten zijn.
2. **Triage en doorverwijzing.** Hoe zorg je dat inwoners zich bij het juiste loket melden of daarnaartoe worden doorverwezen. Het beeld bestaat dat niet altijd een goede brede uitvraag wordt uitgevoerd om te onderzoeken wat de primaire hulpvraag van de inwoner is. Daardoor wordt de aangeboden ondersteuning deels afhankelijk van de plek waar de inwoner zich als eerste meldt?
3. **Integraliteit en afstemming.** De toegang in de Kempengemeenten is gefragmenteerd. Dat wil zeggen dat er in de gemeenten verschillende onderdelen van organisaties zijn die zich bezighouden met verschillende domeinen. Dat kan een uitdaging vormen voor de integraliteit. Zeker wanneer een inwoner te maken heeft met problematiek op meerdere domeinen en nauwe afstemming nodig is tussen bijvoorbeeld financiële bestaanszekerheid en jeugd.

Mede naar aanleiding van deze knelpunten heeft Oirschot ervoor gekozen om een belangrijk deel van het sociaal domein, waaronder de financiële bestaanszekerheid onder te brengen bij een (externe) stichting. De gemeente treedt op als opdrachtgever. Deze situatie verschilt feitelijk niet van de andere gemeenten, die de toegang belegd hebben bij de regionale samenwerkingsorganisatie. In beide gevallen is goed opdrachtgeverschap en een duidelijke opdracht vanuit de gemeenten vereist. Ook in het geval van een regionale samenwerkingsorganisatie, waar gemeenten gezamenlijk eigenaar van zijn, kunnen gemeenten hier grip op uitoefenen. Wel geeft deze constructie in de gemeente Oirschot de gemeente de ruimte om zelfstandig, dus zonder andere gemeenten, afspraken te maken met de externe stichting.

De gedeelde uitdagingen zijn niet uniek in Nederland. Ook buiten de Kempengemeenten behoren de vindbaarheid, de juiste doorverwijzing en de integraliteit tot de grote uitdagingen bij het goed inrichten van de toegang. De wijze waarop de toegang in de Kempen is ingericht maakt het ook logisch dat gemeenten te maken hebben met deze uitdagingen. Er is sprake van een bepaalde mate van fragmentatie en regionale voorzieningen staan verder af van inwoners. Tegelijkertijd heeft deze inrichting ook voordelen – doordat gemeenten taken gezamenlijk kunnen uitvoeren en er voldoende expertise is op deelgebieden. De kunst is dus om binnen de huidige inrichting, de toegang zo goed mogelijk in te richten.

5.5 Aanbevelingen

De Kempengemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van de toegang tot financiële bestaanszekerheid. We constateren dat er veel overeenkomsten zijn in de doelen die gemeenten zien voor hun toegang en dat gemeenten de uitdagingen die hierbij spelen delen. Daarbij wordt op onderdelen van de toegang regionaal samengewerkt. Op basis van de huidige inrichting en de gedeelde uitdagingen, komen we daarom tot een aantal aanbevelingen:

- **Stel gezamenlijk een visie op op de toegang tot het sociaal domein.** De inrichting van de toegang begint met een visie die uitgewerkt wordt. We zien dat die er niet altijd is. Er zijn dan wel een aantal richtinggevendende uitspraken, maar geen volledig uitgewerkte visie. We adviseren de ontwerpprincipes in de visie op te nemen, die gelden als inhoudelijke uitgangspunten waaraan de toegang moet voldoen. Deze principes dienen consequent te worden gehanteerd bij bijvoorbeeld de inrichting van processen en interne en externe communicatie. Een dergelijke visie betekent niet noodzakelijk dat beleid en taken gezamenlijk worden uitgevoerd. Portefeuillehouders vertalen de visie zelf lokaal door naar uitvoering en kunnen dat verschillend doen. Regionaal kan hier gezamenlijk op worden toegezien en geleerd. Op basis van de huidige inrichting, gedeelde uitdagingen, maar ook elementen die juist wel goed werken in de aanpak van de verschillende gemeenten doen we de suggestie voor een aantal ontwerpprincipes:
 - **Zorg voor een duidelijk herkenbare voordeur.** Duidelijke communicatie waar inwoners terecht kunnen, bijvoorbeeld door duidelijke verwijzing op de website, is essentieel. Een aantal gemeenten hebben een duidelijk herkenbaar loket, zoals het 'Loket van A tot Z' bij de gemeente Reusel-de Mierden. Daarmee is voor inwoners duidelijk dat ze met alle vragen terecht kunnen.
 - **Systeemwereld volgt leefwereld en 'no wrong door'.** Vragen van inwoners volgen niet altijd de grenzen van domeinen en wetten. Voorkomen dient te worden dat inwoners van het kastje naar de muur gestuurd worden. Door het 'no wrong door' principe te hanteren, worden inwoners altijd geholpen om bij de juiste persoon uit te komen.
 - **Verbinding verschillende uitvoeringsteams.** Het vraagt bewuste inzet de verschillende uitvoeringsteams met elkaar te verbinden om integraal te werken. Het kan helpen afspraken te maken over fysieke aanwezigheid op bepaalde dagen om de ervaren afstand te verkleinen.
 - **Denk na over procesinrichting.** Integraal werken rond vragen van inwoners kost tijd. Het kan helpen na te denken over verschillende processen. Voor eenvoudige vragen is wellicht een minder uitvoerig proces nodig, waardoor er tijd is meervoudige vragen écht integraal
- Overweeg om gezamenlijk functionarissen aan te stellen als **bewakers van de toegang**. Gemeenten, inwoners en uitvoering kunnen bij hen terecht voor een goede verbinding van taken. Van hen wordt ook een proactieve rol verwacht. Ga na of deze rol past bij de rol/taak van de sociaal raadslieden.

- Verantwoordelijke wethouders sociaal domein krijgen een **signaleringsfunctie en aanjaagrol** om de toegang en samenhang binnen de regio te bewaken. De bewakers van de toegang informeren en adviseren de portefeuillehouders.

HOOFDSTUK 6

Conclusies en advies

In dit hoofdstuk presenteren we de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek. We bespreken de effectiviteit en doelmatigheid van de huidige taakverdeling en geven suggesties voor mogelijke verbeteringen. Het uitgangspunt is een optimaal functionerend systeem dat de financiële bestaanszekerheid van de inwoners van de Kempengemeenten waarborgt.

6.1 Conclusies

6.1.1 Positionering schuldhulpverlening

Het elders positioneren van schuldhulpverlening dan thans bij GRSK leidt niet noodzakelijk tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Het verbinden met W&I heeft voordelen voor wat betreft de klanten van KempenPlus met schuldenproblematiek, maar aan de andere kant bedient de schuldhulpverlening ook veel klanten buiten KempenPlus. In de uitvoering is de synergie met de taken van KempenPlus beperkt, omdat schuldhulpverlening een vak apart is. Uitvoering van schuldhulpverlening door de gemeenten zelf leidt aan verlies van schaalvoordeel. Kortom herpositionering van schuldhulpverlening leidt niet noodzakelijk tot voordelen en voor zover sprake is van een voordeel wegen de nadelen van het verplaatsen van de taken niet op tegen de voordelen die dat potentieel oplevert (schuldhulpverlening dichtbij de uitvoering van W&I brengen). Bovendien kan dit voordeel ook gerealiseerd worden door de schuldhulpverlening fysiek op de locatie van KempenPlus uit te voeren. Daarvoor hoeft de uitvoeringsverantwoordelijkheid niet verplaatst te worden. Een en ander laat onverlet dat de onderdelen schuldhulpverlening en de uitvoering van KempenPlus goed met elkaar de verbinding moeten zoeken, met name voor zover het gezamenlijke klanten betreft.

6.1.2 Positionering sociaal raadslieden

Het herpositioneren van de sociaal raadslieden leidt niet noodzakelijk tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Sociaal raadslieden ondersteunen een bredere doelgroep dan alleen de doelgroep van KempenPlus. Het overbrengen van de sociaal raadslieden naar de individuele gemeenten leidt tot schaalnadeel. Een voordeel zou kunnen zijn dat de sociaal raadslieden in dat geval meer vanuit het perspectief van de betreffende gemeente kunnen opereren. Dat (potentiële) probleem is oplosbaar door sociaal raadslieden te koppelen aan een bepaalde gemeente (dat gebeurt nu al). Kortom, het verplaatsen van de verantwoordelijkheid voor de sociaal raadslieden leidt niet noodzakelijk tot een doelmatigheids- en effectiviteitsvoordeel. Mogelijk kunnen de sociaal raadslieden wel een extra rol vervullen bij de toegang. Zie hierna.

6.1.3 Positionering inkomenstaken

Het herpositioneren van de inkomenstaken (uitkeringsverstrekking) leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Overwogen zou kunnen worden om de inkomenstaken over te hevelen naar GRSK. In dat geval zouden de inkomenstaken en bijzondere bijstand weer van elkaar losgeknipt worden. Dat is niet wenselijk (zie hierna). Het splitsen van inkomen en werk is echter ongewenst, vanwege de tegenprestatie die geldt voor de uitkering en de eigen verantwoordelijkheid van de mensen met een uitkering. Het overhevelen van de inkomenstaken naar de individuele gemeenten is ongewenst vanwege het schaalnadeel. Kortom, het overhevelen leidt niet tot doelmatigheids- en effectiviteitswinst. Bovendien zou het overhevelen van deze taken naar GRSK dan wel de gemeenten een forse operatie betekenen.

6.1.4 Positionering re-integratie- en werktaken

Het herpositioneren van de re-integratie- en werktaken betekent dat de re-integratie- en werktaken zouden worden ondergebracht bij de individuele gemeenten. Het onderbrengen van deze taken bij GRSK ligt gezien de huidige taken van GRSK niet voor de hand.

Het onderbrengen van deze taken bij de individuele gemeenten leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Re-integratie en werk is specialistisch werk dat een zeker schaalniveau nodig heeft. De Kempengemeenten hebben geen van alle dat schaalniveau. Het vaststellen wat de problematiek is van kandidaten, hen adequaat ondersteunen bij de re-integratie en de matching op de baan en vervolgens de begeleiding is specialistisch werk. Daarnaast is een belangrijk voordeel dat KempenPlus een groter (dan individuele gemeenten) werkgebied heeft waarnaar gezocht kan worden naar werk en waarin werkgevers (die zich ook niet aan de gemeentegrenzen houden) opereren. Bovendien heeft een organisatie als KempenPlus meer gezag en slagkracht richting werkgevers dan individuele gemeenten.

6.1.5 Positionering bijzondere bijstand

Het herpositioneren van de bijzondere bijstand leidt niet tot meer doelmatigheid en effectiviteit. Er kan doelmatigheidswinst worden gerealiseerd door de huidige constructie los te laten waarbij de medewerkers worden gedetacheerd vanuit GRSK bij KempenPlus. Eerder hebben de KempenPlus-gemeenten er – op basis van het standpunt van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) – voor gekozen om de verantwoordelijkheid voor de uitkeringsverstrekking en bijzondere bijstand onder te brengen bij één uitvoeringsorganisatie, in dit geval KempenPlus. Dit vond plaats onder tijdsdruk en vanuit het idee dat dit niet anders zou kunnen dan bij KempenPlus. Het onderbrengen van bijzondere bijstand bij de individuele gemeenten is een optie. Maar, dat leidt tot verlies aan doelmatigheid (synergie van gezamenlijke uitvoering inkomen en bijzondere bijstand) en verlies aan effectiviteit (bijzondere bijstand en inkomen worden voor een belangrijk deel van de inwoners niet meer vanuit één loket georganiseerd).

6.1.6 Toegang

De Kempengemeenten richten hun toegang tot financiële bestaanszekerheid, bestaand uit de toeleiding en de eigenlijke toegang, verschillend in. Daarbij hebben ze te maken met een aantal gedeelde uitdagingen ten aanzien van vindbaarheid, de juiste doorverwijzing en de integraliteit. Gemeenten hechten aan hun lokale autonomie en de keuzen die in het verleden zijn gemaakt. Dat laat onverlet dat er verbeteringen mogelijk zijn in de toegang, door meer onderlinge afstemming te zoeken. Deze afstemming is onvoldoende georganiseerd. Er ontbreekt een gemeenschappelijke visie op de toegang, waarin een duidelijk aantal ontwerpcriteria is opgenomen, zoals:

- Zorg voor een duidelijk herkenbare voordeur.
- Systeemwereld volgt leefwereld en 'no wrong door'.

- Verbinding verschillende uitvoeringsteams.
- Efficiënt ingerichte en geëxpliciteerde processen.

Meer in het algemeen zien we bij verschillende gemeenten onrust en ongemak over de uitvoering van het sociaal domein en in het bijzonder de bestaanszekerheids-, WMO- en Jeugdtaken. Er bestaat onzekerheid over de doelmatigheid van de uitvoering en de wijze waarop inwoners worden ondersteund. Dat gaat verder dan alleen de toegang.

6.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de uitkomsten van ons onderzoek en onze conclusies doen wij de volgende aanbevelingen:

6.2.1 Positionering van taken

Verander niets aan inrichting ten aanzien van de volgende taken:

- Houd de schuldhelpverlening bij GRSK gepositioneerd
- Houd de sociaal raadslieden bij GRSK gepositioneerd. Zie ook het advies bij de Toegang.
- Houd de inkomenstaken bij KempenPlus gepositioneerd

Voer de volgende wijziging door ten aanzien van bijzondere bijstand:

- Stop met de detacheringsconstructie van de medewerkers bijzondere bijstand. Maak KempenPlus verantwoordelijk voor het werkgeverschap.

6.2.2 Toegang

Stel een gezamenlijke visie op op de toegang tot het sociaal domein, gegeven de bestaande inrichting:

- Stel een gezamenlijke visie op op de toegang tot het sociaal domein, uitgaand van de verschillende gemeentelijke keuzes die worden gemaakt. Deze visie zou een aantal ontwerpprincipes moeten bevatten. Beleg het opstellen van deze visie bij het betreffende portefeuillehoudersoverleg, en betrek daar de uitvoering bij KempenPlus en GRSK.
- De wethouders sociaal domein krijgen vanuit het portefeuillehoudersoverleg een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de toegang tot het sociaal domein in de regio te bewaken. Werk hun rol en verantwoordelijkheid uit in de op te stellen visie op de toegang.
- Voor het uitvoeren van deze verantwoordelijkheid wordt een signaleringsfunctie en aanjaagrol ingericht (bewaking van de keten). Stel hier functionarissen voor aan (de betreffende taken kunnen ook bij reeds bestaande functionarissen worden belegd). Overweeg om deze signaleringsfunctie en aanjaagrol te beleggen bij de sociaal raadslieden. Werk deze functie verder uit in de op te stellen visie op de toegang.

Bijlage 1. Verdeling van taken

Gemeentelijke taken		Opmerking	1. Huidig takenpakket KempenPlus	2. Financiële bestaanszekerheid
Participatiewet	Werk	Re-integratie, LKS en Beschut	x	x
	Algemene bijstand	Inkomensondersteuning	x	x
	Bijzondere bijstand	Betreft ook Inkomenstoeslag en Collectieve Zorgverzekering	x	x
WSW			x	x
IOAW			x	x
IOAZ			x	x
Bbz			x	x
Wet inburgering		Casusregie (incl intake en PIP) niet voor Eersel	x	x
Participatieregeling 18+		Aanvulling GR KempenPlus in voorbereiding	x	x
Leefgeldregeling Oekraïne		Mandaat burgemeesters	x	x
Wet gemeentelijke schuldhulp				x

Bijlage 2. Lijst met gesproken personen

Gemeente/organisatie	Respondent
Bergeijk	Dries Ewalds
	Marko van Dalen
	Arianne Homan
	Toegang: Lea van Gerwen
Bladel	Davy Jansen
	Ruud Lathouwers
	Frank Castelijns
	Xander Koster
	Toegang: Puck Veraa, Xander Koster, Loes Beekman en Anouk Verweij
Eersel	Eric Beex
	Thijs Offermans
	Tamara Willems
	Jeroen Weekers
	René Hems
	Toegang: Tamara Willems
Reusel-de Mierden	Jean-Paul Ruyters
	Monique Swinkels
	Saskia van de Ven
	Irene van Asten
	Marit van Dooren

Gemeente/organisatie	Respondent
Oirschot/ WIJzer	Maarten Maas
	Herman Meijer
	Fred Schellekens
	Corine van Overdijk
	Saskia Willems
	Crista Castelijns
	Hans van de Loo
	Toegang: Anita Meeuwis, Inge Daniëls, Marlon Lohn
GRSK	Ton Pulles
	Yvette Krist
	Sanne Franssen
	Jan Adams
	Sandra van Leeuwen
	Tonnisca van der Heijden
KempenPlus	Bas in 't Zand
	Francois Baudoin
	Gerard van Beek
	Leon Theuws
	Joyce Bouman
	Lambert Kuppen
	Robin Wille
	Marco Boone
	Abdi Abdirman
	Ine de Beijer
	Rob Brants (OR)
	Marco Kuster (OR)
	Arvid Bolkestein (OR)
	Peter Tijssen (adviseur)

Gemeente/organisatie	Respondent
	Rene Coppens (adviseur)
	Hans Westendorp (adviseur)
Sociaal Raadslieden	Twan Adams
Werkontwikkelbedrijven	Baanbrekers: Ad van Oudheusden, Marc van de Ven
	De Binnenbaan: Patrick Verhoef
	Orionis: Marjon Humalda
	Senzer: Marion van Limpt, Paul Verbakel
	Weener XL: Rucy Slegers, Maarten van Eijk
	Werkbedrijf Rijk van Nijmegen: Lucile Braam
	Werkzaak Rivierenland: Elfriede Boer

Bijlage 3. Literatuurlijst

- 1e marap 2024. Programmakosten Werk en Inkomen
- 2e marap 2024. Programmakosten Werk en Inkomen Organogram gespecificeerd, april 2024 met fte's KempenPlus.
- Aanvullende informatie schuldhulpverlening MD
- Addendum bijzondere bijstand en participatieregeling 18+ KempenPlus en gemeente Oirschot 2024 v.0.3
- Addendum bijzondere bijstand en participatieregeling 18+ KempenPlus en gemeente Oirschot 2024 v.0.1
- Bedrijfsplan Participatiebedrijf 25 mei 2018
- Bedrijfsplan Participatiebedrijf KempenPlus
- Beleidsplan participeren en meedoen Gemeente Oirschot 2024-2028
- Beleidsregels SHV 2021 (Bergeijk)
- Beleidsregels SHV 2021 (Bergeijk)
- Beleidsregels SMI 2022
- Beleidsregels tegemoetkoming kinderopvang SMI 2022, Bladel
- Berekende kosten uitvoering Bijzondere Bijstand
- Besluiten tot verbreding van de uitvoering schuldhulpverlening in eigen beheer, 2019
- Bestuur 2020-12-10; agendapunt 10; opdracht evaluatie KempenPlus
- Bestuur 2021-07-22; agendapunt 7 Bestuursvoorstel Inrichting Programmakosten en bijbij
- Bestuur 2021-07-22; agendapunt 7; wijziging GR
- Bestuur 2021-07-22; agendapunt 7; wijziging GR
- Bestuursbesluit KempenPlus Leefgeldregeling Oekraïners 2022
- Bestuursrapportage 2023 KempenPlus
- Bestuursrapportage 2024 KempenPlus
- Bestuursvoorstel Inrichting Programmakosten en bijbij
- Bestuursvoorstel KempenPlus leefregeling Oekraïne.
- Bijdragebesluit bestuur 2019-07-01; agendapunt 5
- Bijlage 1 Business case Schuldhulpverlening (versie 15 maart 2019)
- Bijlage 1 t/m 6 voor kadernota
- Bijlage 2 Financieel kader Participatiebedrijf 8 november na stuurgroep
- Bijlagen Implementatieplan Participatiebedrijf, KempenPlus 2018
- Bijlagen notitie "Thuis in de Kempen, inburgeren in de Kempengemeenten vanaf 2022"
- Bladel- 1ste wijziging SHV
- Brief indexering DVO 2023
- Cedris Sectorinformatie 2023.pdf
- Concept kadernota 2025
- DB besluitvormingsnotitie GRSK verzoek om zienswijze v01122022
- DB voorstel_Bijzondere Bijstand
- Dienstverleningsovereenkomst KempenPlus en de gemeente Oirschot 2024
- Divosa benchmark inlog
- DVO Oirschot 2024 open begroting
- Eerste wijziging Beleidsregels Schuldhulpverlening 2021, Bladel
- Evaluatie MJBK 2021-2024
- Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf KempenPlus 2024

- Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten
- Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten
- Getekende DVO 2022 en 2023 Oirschot
- GRSK Samenwerkingsovereenkomst Bijzondere Bijstand; onbepaalde tijd; 2024-01-01
- Implementatieplan Participatiebedrijf, KempenPlus 2018
- Jaarstukken 2023 KempenPlus
- Kadernota 2025 KempenPlus
- Kadernota Geldzorgen in de Kempen, 2025-2028
- Kadernota GRSK 2026
- Kempengemeenten. Naar een MeerJaren BeleidsKader Jeugdhulp van 2026 tot en met 2029
- Kosten detachering GRSK naar Kempenplus bijzondere bijstand
- Kosten detachering GRSK naar Kempenplus bijzondere bijstand
- Magazine Participatiebedrijf v4.9 2018-11-26
- Memo AB-GRSK - Stavaza delegatie en mandaat afdeling MD
- Memo Cliëntenplatform ISD de Kempen
- Memo Clientenplatform ISD schuldhulpverlening.
- Memo Governance - GRSK AB Wijziging GR, instemmingsbesluit
- Notitie ambtelijke correctie GRSK en KempenPlus
- Notitie uitvoering Participatiewet in de Kempen versie 8 oktober 2017
- Onderzoek Kokx de Voogd. Bestuur 2022-12-15; agendapunt 4 + bijlagen
- Ontwerpbegroting 2025 - 2028 KempenPlus
- Opdracht evaluatie KempenPlus
- Opvolging MTO KempenPlus
- Organogram hoofdstructuur, januari 2024 KempenPlus
- Rapportage BMC verkenning toekomstbestendig KempenPlus - versie 3 - december 2023
- Rapportage medewerkersonderzoek 2022 KempenPlus
- Rapportage verkenning toekomstbestendig KempenPlus december 2023.pdf
- Schuldhulpverlening Maatschappelijke Dienstverlening
- Stand van zaken Opnieuw Verbinden. RM22.025 Gemeente Bladel
- Tekst handboek CJG+. Hulp bij financiële problemen
- Thuis in de Kempen Inburgeren in de Kempengemeenten vanaf 2022
- Thuis in de Kempen. Evaluatie invoering Wet inburgering in de Kempen, 2024
- Uitvoering schuldhulpverlening in de Kempengemeenten business case, 2019
- Verklaring Sociaal medische indicatie (Smi)
- Verordening inburgering gemeente Bladel
- Visie Participatiewet van de vier Kempengemeenten 2015-2018
- Visuals MTO KempenPlus
- Voorstel DB SK schuldhulpverlening
- Voorstel DB SK schuldhulpverlening
- Voorzet voor de verkenning van het MJBK van 2026 tot en met 2029
- Voorzet voor de verkenning van het MJBK van 2026 tot en met 2029
- Zienswijzeprocedure 2e wijziging GR KempenPlus 2024.

WIJ ZIJN BERENSCHOT, GRONDLEGGER VAN VOORUITGANG

Nederland is continu in ontwikkeling. Maatschappelijk, economisch en organisatorisch verandert er veel. Al ruim 85 jaar volgen wij als adviesbureau deze ontwikkelingen op de voet en werken we aan een vooruitstrevende samenleving. De behoefte om iets fundamenteels te betekenen voor mens en maatschappij zit in onze genen. Met onze adviezen en oplossingen hebben we dan ook actief meegebouwd aan het Nederland van vandaag. Altijd op zoek naar duurzame vooruitgang.

Alles wat we doen, is onderzocht, onderbouwd en vanuit meerdere invalshoeken bekeken. Zo komen we tot gefundeerde adviezen en slimme oplossingen. Die zijn op het eerste gezicht misschien niet altijd de meest voor de hand liggende. Juist deze eigenzinnigheid maakt ons uniek. Daarbij zijn we niet van symptoombestrijding. En gaan pas naar huis als het is opgelost.

Berenschot B.V.

Van Deventerlaan 31-51, 3528 AG UTRECHT
Postbus 8039, 3503 RA UTRECHT
030 2 916 916
www.berenschot.nl